

wroclaw.pl

Podliczamy 2023 rok

Co się działo we
Wrocławiu przez ostatnie
365 dni? Przypominamy,
podając liczby.

str. 10-11

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 1 (162), 4-9.01.2024

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

str. 3

W jasełkach leży! A kto, a kto?

WBO, zgłoś się! Rusza nabór projektów

Masz pomysł, co zmienić w swojej okolicy? Zrób to z Wrocławskim Budżetem Obywatelskim. Nabór wniosków do WBO 2024 rozpoczyna się 15.01.

str. 4

Nowe 70 mln zł na TORYwolucję w 2024

Wymienione zostaną torowiska na pl. Powstańców Wielkopolskich, ulicach: Kazimierza Wielkiego, Szczytnickiej, Powstańców Śląskich.

str. 6

Jak się rozerwać przez 12 miesięcy?

Podpowiadamy, czego nie wolno przegapić. Zobaczcie listę najważniejszych wydarzeń kulturalnych we Wrocławiu – od stycznia do grudnia.

str. 17

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

wszystkiego dobrego w nowym roku! Niech światu przyniesie pokój, a każdemu z nas spełnienie tych wypowiedzianych i niewypowiedzianych dobrych marzeń.

Miniony rok dla samorządów zakończył się w sposób dający dużą nadzieję. Nadzieję na przywrócenie normalności. Powołanie nowego rządu, złożonego z kilku opozycyjnych partii, to jeden z dobrych przykładów działania demokracji i powrotu do rozmowy, jako do sposobu rozwiązywania problemów. Środki z KPO ustabilizują budżet krajowy i pozwolą na nowe inwestycje. A propos budżetu – pewnie Państwo wiedzą, Rada Miejska Wrocławia przyjęła ten na rok 2024. Dobry, stabilny i miejscami też rekordowy. Po raz pierwszy przekroczyliśmy kwotę 7 mld złotych, a to po kolejnym

dość niesprzyjającym roku. Więcej o budżecie opowie Państwu skarbnik miasta. Budżet to trochę opowieść czy plan na nowy rok. Widać w nim miejskie priorytety, plany i pewną konsekwentną strategiczną wizję.

Dla mnie priorytetem jest – niezmiennie od początku mojej pracy dla samorządu, na miarę posiadanych narzędzi w ramach różnych pełnionych przeze mnie obowiązków – budowanie miasta przyjaznego do życia. Przede wszystkim dla mieszkańców, ale też dla przyjezdnych i turystów. Dobra jakość życia determinuje przyszłość naszego miasta, a także to, co jest jego siłą – zadowolenie z życia w nim, duma, gdy myślimy o Wrocławiu. Myśląc dziś o ważnych i potrzebnych inwestycjach w nowe, lepiej płatne miejsca

pracy, musimy zacząć od myślenia o jakości chodników i dróg, o terenach zielonych, rozbudowie komunikacji miejskiej czy inwestycji w edukację na każdym jej poziomie. Od tego zaczynam każdą opowieść o przyszłości Wrocławia.

Wierzę, że rok 2024 poprowadzi nas i nasz Wrocław ku tej dobrej przyszłości, czego Państwu i sobie życzę! Szczególnie, z dobrymi życzeniami, pozdrawiam też wyznawców obrządków wschodnich chrześcijaństwa, którzy właśnie obchodzić będą święta Bożego Narodzenia! Dużo dobra dla wszystkich Państwa!

Jacek Sutryk
prezydent Wrocławia

POGODA

PT. 5.01	SOB. 6.01	ND. 7.01	PN. 8.01	WT. 9.01	ŚR. 10.01	CZW. 11.01
3°C	0°C	-2°C	-4°C	-2°C	0°C	2°C

ZOBACZ, JAK WROCŁAWIANIE WITALI 2024 ROK NA RYNKU

KARTKA Z KALENDARZA

• 6 stycznia 1946 •

otwarto Teatr Miejski
(dzisiejszy Teatr Polski)
we Wrocławiu

• 7 stycznia 1807 •

wojska napoleońskie
zdobyły Wrocław

• 8 stycznia 1967 •

na Dworcu Głównym
zginął skacząc do
pociągu słynny aktor
Zbigniew Cybulski

W sylwestrową noc Rynek zawsze przyciąga wrocławian i turystów – niezależnie od tego, czy jest na nim wielka fiesta czy nie. Tak było i tym razem. Pożegnać 2023 rok przyszło wiele osób. Odpowiedni klimat zapewniał jarmark. Dla wielu żegnanie starego i witanie nowego roku w sercu miasta to już tradycja.

Z powodu oszczędności miasto zrezygnowało z organizowania noworocznej imprezy, bo koszt takiego przedsięwzięcia liczony jest w milionach złotych. Na pocieszenie tych, którzy lubią 31 grudnia bawić się na wrocławskim Rynku, wydłużono funkcjonowanie Jarmarku Bożonarodzeniowego. 31 grudnia można było napić się grzańca i coś przekąsić aż do 2 w nocy. W tym roku jarmark jest wyjątkowo długi – będzie tu można przyjść nawet na Trzech Króli. **Zobacz galerię sylwestrową na wroc.city/Sylwester23-24.**

Wrocław idzie do Betlejem 6 stycznia

Święty Franciszek, błogosławiona rodzina Ulmów i Mały Dobosz to nowe postacie w Orszaku Trzech Króli, który po raz 13. przejdzie ulicami Wrocławia do betlejemskiej szopki na Rynku. Wydarzenie zwieńczy koncert kolęd w wykonaniu zespołu Trebunie Tutki.

I Agata Zięba

Stolica Dolnego Śląska, jak co roku, przyłącza się do organizacji największych jasełek na świecie. – Jesteśmy w gronie ponad 750 miejscowości, przez które przejdą uroczyste orszaki – wyjaśnia Elżbieta Woźniak-Łojczuk, rzecznik prasowy OTK we Wrocławiu. W tym roku prowadzi nas hasło: „W jasełkach leży!”, które zwraca uwagę na siłę i niewinność Bożej Dzieciny.

Mały Jezus

Dlatego też w orszakowych nowościach będzie sporo nawiązań do dzieciństwa Jezusa. W kolumnie pojawi się błogosławiona rodzina Ulmów, która niesie przesłanie, jak ważny w rodzinie jest każdy: i dorosły, i dziecko. Na trasie towarzyszyć nam będzie też Mały Dobosz – chłopiec z bębenkiem, który dźwiękiem budzi i motywuje ludzi do czynienia dobra. Dobosz będzie szedł na początku Orszaku Trzech Króli wraz z Latarnikiem, który rozświetla mrok, i Gwiazdorem, który pokazuje drogę do Jezusa.

Pierwsza szopka

W kolumnie orszakowej nie sposób będzie nie zauważyć także św. Franciszka. Dłacz-

Tradycyjny Orszak Trzech Króli pokonuje co roku trasę z Ostrowa Tumskiego na wrocławski Rynek

go? Bo w tym roku przypada 800. rocznica przygotowania przez tego świętego pierwszej szopki oraz spisania reguły franciszkańskiej. Ważny jest też fakt, że Wrocław był pierwszym miejscem na ziemiach polskich, do którego dotarli franciszkanie (rok 1236).

Dołącz i ty

Oczywiście nie zabraknie też postaci aniołów, pastusz-

ków, rycerzy czy dwórek, a dla uczestników Orszaku przygotowane będą śpiewniki i korony. Zaangażowanych zostało ponad 200 aktorów – od najmłodszych przedszkolaków, po uczniów i młodzież. W organizację włączają się także wrocławskie szkoły i wspólnoty. Wszystkich, którzy chcieliby pomóc w orszakowych przygotowaniach, organizatorzy zapraszają do kontaktu pod adresem: wroclaw@orszak.org.

Po orszaku koncert

Orszak wyruszy z Ostrowa Tumskiego (most Tumski, ul. Katedralna 4) 6 stycznia 2024 r. o godz. 12.30. Przejdzie tradycyjnie: przez ulice Piaskową i Oławską do Rynku, który tego dnia zmieni się w symboliczne Betlejem. Na zakończenie po uroczystym pokłonie Trzech Króli rozpocznie się góralski koncert kolęd w wykonaniu zespołu Trebunie Tutki.

Święta prawosławne za czy przed nami?

Parafia greckokatolicka Podwyższenia Krzyża Pańskiego przy Nankiera

Prawosławne święta wypadają w innym terminie, niż te w Kościołach obrządku rzymskokatolickiego z powodu różnic pomiędzy kalendarzem juliańskim a gregoriańskim.

I Redakcja

Zgodnie z kalendarzem juliańskim obrządku wschodnie święta Bożego Narodzenia rozpoczynają Wigilią 6 stycznia, a święta trwają trzy dni. W tym roku jednak Rada Biskupów Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego przegłosowała przejście na nowy kalendarz i od 1 września 2023 wszystkie święta nieruchome mogą być obchodzone zgodnie z kalendarzem gregoriańskim. Parafie, które nie zdążyły przygotować się do zmiany terminu, mogą obchodzić je zgodnie

z kalendarzem juliańskim. Według starego kalendarza święta obchodzą też Kościoły rosyjski, gruziński i serbski, a także Patriarchat Jerozolimski. W Polsce i we Wrocławiu wierni Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego będą świętowali w styczniu. Na wigilijnym stole będzie 12 potraw, w tym kutia, pierogi czy ryby. Zamiast opłatkiem podzielą się prosforą.

Pracownicy będący wyznawcami innych religii niż katolicyzm mogą na 7 dni przed świętami złożyć u pracodawcy prośbę o czas wolny.

Gazownia Wrocław Zach. na Tęczowej

Polska Spółka Gazownictwa informuje, że od 27.12.2023 r. nastąpiła zmiana adresu siedziby Gazowni Wrocław Zachód. Dotychczasowa siedziba przy ul. Wagonowej 38B zostaje przeniesiona na ul. Tęczową 35-45. Sprawy związane z przyłączeniem do sieci gazowej, obsługą techniczną odbiorców gazu i eksploatacją sieci gazowej można realizować w nowej siedzibie w godz. 7-15. Infolinia: 22 444 33 33, +48 71 364 96 88, e-mail: gazownia.wroclaw.zachod@psgaz.pl.

800 plus od stycznia i bez wniosku

Od 1 stycznia 2024 świadczenie 800 plus zastąpi dotychczasowe 500 plus. 2 stycznia ZUS zrealizuje pierwsze przelewy z podwyższoną kwotą. By otrzymać świadczenie w nowej wysokości, nie trzeba składać dodatkowego wniosku. ZUS sam podniesie wysokość świadczenia i poinformuje o tym wnioskodawcę.

W jaki sposób złożyć wniosek o świadczenie? Można to zrobić na cztery sposoby:

- przez platformę PUE ZUS,
- skorzystać z portalu Emp@tia,
- przedłożyć dokumenty przez bankowość internetową,
- złożyć wniosek za pośrednictwem aplikacji mZUS.

Siedem niedziel handlowych w 2024

W 2024 roku wypada siedem niedziel handlowych: 28 stycznia, 24 marca, 28 kwietnia, 30 czerwca, 25 sierpnia, 15 grudnia, 22 grudnia. Niewykluczone, że z tych siedmiu niedziel handlowych, zrobi się więcej. Dlaczego? Bo takie były zapowiedzi ugrupowań, które tworzą rząd premiera Donalda Tuska – Koalicji Obywatelskiej, Trzeciej Drogi i Nowej Lewicy.

WBO, zgłoś się! 15 stycznia rusza nabór projektów

Masz pomysł, co zmienić w swojej okolicy? Zrób to z Wrocławskim Budżetem Obywatelskim. Nabór wniosków do WBO 2024 rozpoczyna się 15 stycznia. Głosowanie mieszkańców na zgłoszone projekty – tradycyjnie jesienią. A już 10 stycznia pierwsze spotkanie Szkoły Liderów, dla tych, którzy chcą wiedzieć więcej.

Maciej Wołodko

WBO to część budżetu Wrocławia, o którego przeznaczeniu decydują mieszkańcy. To oni zgłaszają pomysły na inwestycje i decydują w głosowaniu, które z nich skierowane zostaną do realizacji. Projekty do WBO 2024 zgłaszać można od 15 stycznia do 19 lutego.

Więcej pieniędzy

Pula środków na projekty osiedlowe wzrosła o 2 mln zł. Łącznie do podziału są 33 mln zł, w tym: 21 mln na projekty ponadosiedlowe; 12 mln na projekty osiedlowe.

Projekty osiedlowe to takie, które oddziałują tylko na jedno osiedle. Maksymalna wartość takiego projektu to 1 mln zł. Ponadosiedlowe projekty mogą mieć wartość do 3 mln zł. W tej kategorii

Plac zabaw Leśne Druhy Tarnoduchy to zrealizowany projekt WBO z 2019 roku, który daje dzieciom frajdę

są projekty i zadania inwestycyjne, z których korzystać będą nie tylko mieszkańcy jednego osiedla.

WBO zgłoś się!

Liderem, czyli osobą zgłaszającą i prowadzącą projekt WBO, może zostać każdy mieszkaniec Wrocławia. Projekty można zgłaszać na formularzu dostępnym na stronie www.wroclaw.pl/wbo lub w formie papierowej. Do projektu

musi być dołączona lista podpisów przynajmniej dwóch popierających go mieszkańców (może być wśród nich podpis lidera).

Złożone projekty zostaną ocenione pod kątem spełniania wymogów formalnych, zgodności z przepisami oraz możliwości realizacji, a wyniki oceny opublikowane zostaną na stronie WBO. Tylko pozytywnie zweryfikowane propozycje zostaną poddane pod głosowanie mieszkańców.

Liderzy będą mogli skonsultować swoje pomysły i wprowadzić niezbędne poprawki w trakcie oceny.

Szkoła Liderów

Podobnie jak w latach poprzednich organizatorzy zapraszają do udziału w bezpłatnych spotkaniach Szkoły Liderów. Pierwsze z nich już w czwartek 10 stycznia w Odlocie przy ul. Piłsudskiego 34. Start o godzinie 17.

Będzie okazją, by dowiedzieć się więcej o tym, jakie zmiany szykuje się w WBO, zapytać, jak złożyć projekt i jak go wycenić, jak opisać jego zakres, żeby nie przekroczył budżetu, a także, jak znaleźć właściwą lokalizację.

Kalendarz WBO 2024

- składanie projektów: 15.01–19.02.2024
- pierwszy etap oceny projektów: 20.02–31.05.2024
- publikacja wyników pierwszej oceny projektów: 3.06.2024
- konsultacje projektów: 3.06–1.07.2024
- drugi etap oceny projektów: 2.07–21.08.2024
- publikacja wyników drugiej oceny projektów: 22.08.2024
- możliwość składania odwołań: 22.08–29.08.2024
- publikacja listy projektów ocenionych pozytywnie po odwołaniach: niezwłocznie po rozpatrzeniu wszystkich ewentualnych odwołań
- publikacja ostatecznej listy projektów pod głosowanie: po upływie czwartego dnia od publikacji listy projektów ocenionych pozytywnie po odwołaniach
- głosowanie na projekty WBO 2024: 27.09–14.10.2024.

Szanujesz prawo? Zostań pomocniczym sędzią

Sergiusz Kmiecik: – Na kandydatów czekamy do 19 stycznia 2024

Obywatelstwo polskie, nieskazitelny charakter, wiek 30-70 lat, wykształcenie co najmniej średnie. Do tego trzeba pracować albo zamieszkiwać we Wrocławiu – oto podstawowe warunki, by zostać ławnikiem – społecznym sędzią, potrzebnym do orzekania w niektórych rodzajach spraw.

Anna Aleksandrowicz

Na cztery lata nowej kadencji: 2024–28 potrzeba we Wrocławiu 26 nowych ławników: czterech do pomocy w wymierzaniu sprawiedliwości w sprawach rodzinnych i 22 w sprawach z zakresu prawa pracy (tutaj są potrzebne osoby mające pojęcie o sprawach pracowniczych). Kandydaci mogą się zgłaszać do 19.01.

Jak praca ławnika wygląda w praktyce? Gdy Rada Miejska Wrocławia 15.02 ich wybierze, sędziowie dostaną listy. W składzie sędziowskim, w którym będą orzekali ławnicy, znajdzie się jeden sędzia zawodowy i dwóch

ławników – sędziów społecznych. Za udział w jednym posiedzeniu ławnik może się spodziewać 133 zł brutto rekompensaty i nieco ponad 12 zł brutto ryczałtu za dojazd. Trudno określić, ile razy sąd powoła ławnika na rozprawę. Może to być cztery razy w miesiącu, a może być raz na cztery lata. Pracodawca ma jednak obowiązek umożliwić ławnikowi pełnienie jego funkcji.

– Zostanie ławnikiem jest ciekawym doświadczeniem, ważną misją społeczną, która wiąże się z odpowiedzialnością obywatelską – uważa Sergiusz Kmiecik, przewodniczący RMW. – Rekordowa frekwencja w ostatnich wyborach

parlamentarnych dowodzi, że tworzenie społeczeństwa obywatelskiego jest kwestią ważną dla wrocławian i daje to nadzieję, że teraz zechcą wziąć udział w tworzeniu wymiaru sprawiedliwości – podkreśla.

Kandydatów na ławników mogą zgłaszać organizacje i stowarzyszenia. Wystarczy jednak, że kandydata poprze 50 osób z jego rejestru wyborczego. – Lepiej zebrać 60 PESEL-i, bo przy sprawdzaniu może się okazać, że ktoś przepisał się przy wyborach do innego rejestru – radzi Kmiecik.

➤ Jak zaaplikować na ławnika: wroc.city/ławnicy2024

Budżet Wrocławia wśród najwyższych w Polsce

Rada Miejska Wrocławia przyjęła budżet na rok 2024. Zakłada on rekordowe wydatki na rzecz mieszkańców na poziomie 7,2 mld zł oraz 6,78 mld zł dochodów. Miasto planuje kolejne, duże inwestycje. O tegorocznym budżecie ze skarbnikiem miasta Marcinem Urbanem rozmawia Katarzyna Wiązowska.

Marcin Urban
skarbnik miasta

W budżecie na 2024 zaplanowano rekordowe 7 mld zł na wydatki związane z mieszkańcami...

Rzeczywiście. Przekroczyliśmy po raz pierwszy 7 mld zł. Jak zaczynałem swoją pracę 17 lat temu jako skarbnik, to ten budżet wynosił mniej więcej 1,2 mld zł. To pokazuje, jaką drogę przeszliśmy przez ten czas. Nasz przyszłoroczny budżet należy do najwyższych w Polsce. Ale jak to zawsze w budżetach bywa, tych środków zazwyczaj brakuje na różne rzeczy. Wszystkiego się w jeden rok nie zrobi, o czym warto pamiętać. Mamy wieloletni plan dotyczący zwłaszcza inwestycji.

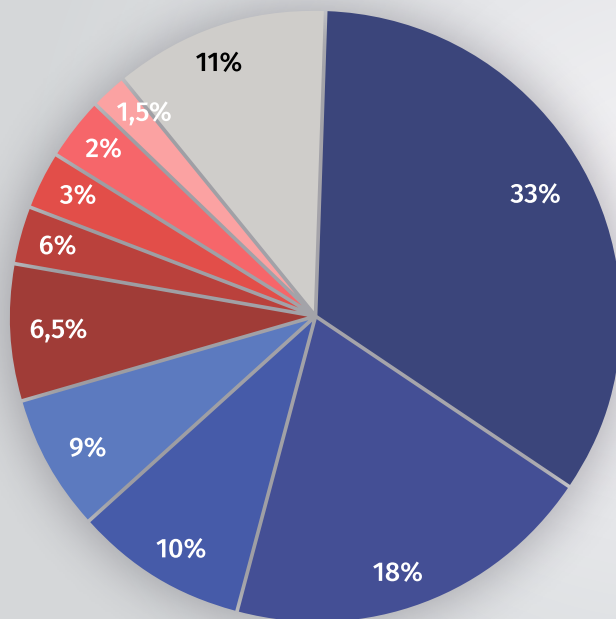
Biorąc pod uwagę zaplanowane wydatki i dochody, deficyt będzie zdecydowanie mniejszy niż w ubiegłych latach?

Tak, to, na szczęście, znacznie mniejsza kwota, bo zaledwie 300 mln zł. Przypomnę, że w tym roku wyniósł on około 800 mln zł. Na przyszły rok zaplanowaliśmy niższy deficyt, przede wszystkim dlatego, że musimy się dobrze przygotować do kolejnego okresu. Wreszcie pojawiła się szansa na skorzystanie ze środków europejskich, bo przez ostatnie lata były one zamrożone.

Wynikało to z polityki poprzedniego rządu, kiedy to największe miasta miały wstrzymane wpływy z podatku PIT. To spowodowało, że mniej więcej przez 3-4 lata nie otrzymaliśmy solidnego rocznego budżetu inwestycyjnego. Chodzi tu o kwotę 1,2 mld zł, bo tyle przez to straciliśmy. Stąd też tak wysoki deficyt w bieżącym roku. W związku z tym liczymy teraz na jakieś rekompensaty. Dlatego chcemy działać w przyspieszonym tempie, bo jak one się tylko pojawiają, musimy być dobrze przygotowani do aplikowania o środki unijne.

STRUKTURA PLANOWANYCH WYDATKÓW W 2024 ROKU

ŁĄCZNE PLANOWANE WYDATKI MIASTA – 7,04 MLD ZŁ

- Oświata i wychowanie, edukacyjna opieka wychowawcza i rezerwa oświatowa – **2,3 mld zł**
- Transport i łączność – **1,28 mld zł**
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – **703 mln**
- Pomoc, polityka społeczna i rodzinna – **632 mln zł**
- Gospodarka mieszkaniowa – **446 mln zł**
- Administracja publiczna – **440 mln zł**
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – **213 mln zł**
- Kultura fizyczna – **156 mln zł**
- Bezpieczeństwo publiczne – **110 mln zł**
- Pozostałe wydatki

Pomysłów mamy oczywiście, jak zawsze, długą listę. Natomiast nasze finanse muszą być wtedy zdrowe.

Na co zatem zaplanowano największe wydatki?

Najwięcej, jak co roku, przeznaczymy na oświatę. To zawsze jest mniej więcej 33 proc. Będzie to ponad 2,3 mld zł. Z tego około 100 mln to są wydatki inwestycyjne. Należy do nich program budowy szkół podstawowych, m.in. na ulicy Cynamonowej, ale też szereg drobniejszych wydatków remontowych, inwestycyjnych i modernizacyjnych na terenie miasta. Cała reszta to są wydatki związane przede wszystkim z wynagrodzeniami i utrzymaniem budynków oraz całej infrastruktury, która służy wrocławskiej edukacji.

Budżet przewiduje również blisko 48 mln zł na modernizację infrastruktury drogowej. Na co zostaną przeznaczone te środki?

Poza przeprawą na Wielką Wyspę, którą właśnie kończymy, jest to także przebudowa trasy na Jagodno. Jest ona projektowana w takiej formule, żeby docelowo pojawił się tam tramwaj, dlatego konieczne są jeszcze pewne uzgodnienia z koleją. Na ten cel, czyli przebudowę ulicy

Buforowej, zaplanowaliśmy około 50 mln zł i zamierzamy zacząć tę inwestycję w przyszłym roku. Będą realizowane również mniejsze inwestycje drogowe, jak przebudowa ulicy Marco Polo czy Wilczyńskiej. W budżecie znalazły się również wydatki na większe i mniejsze prace remontowe na wrocławskich drogach.

Jakie jeszcze inwestycje, poprawiające jakość życia mieszkańców, są w planach miasta?

Cały czas bardzo mocno inwestujemy w poprawę jakości powietrza. To jest ta część budżetu, która bardzo intensywnie przyrasta. Staramy się tak przesunąć środki, żeby było ich więcej na zieleni. Kontynuujemy też program wymiany pieców, na który przeznaczyliśmy 70 mln zł i cały czas konsekwentnie idziemy w tym kierunku. Istotna jest również dla nas rewitalizacja kamienic. To są inwestycje, które powodują nie tylko obniżenie kosztów utrzymania tych budynków, ale mają znaczenie dla ekologii, bo to jest również kwestia ich ogrzewania. Na gospodarkę mieszkaniową zamierzamy przeznaczyć 6 proc. budżetu.

Niemalą jest też budżet partycypacyjny, bo wynosi 69 mln zł. Tak, to jest program współpracy

z radami osiedli, ale też budżet obywatelski, który jest już stałą częścią naszego programu. Te środki przeznaczamy na lokalne zadania na osiedlach. Są one realizowane w chyba najbardziej demokratycznym i otwartym trybie, czyli poprzez głosowanie na projekty, które zgłaszają sami mieszkańcy. To są niezwykle cenne inicjatywy. Oczywiście chcielibyśmy przeznaczać więcej środków na ten cel, ale musimy zachować pewne proporcje.

Czy tegoroczny budżet różni się czymś od dotychczasowych budżetów miasta?

Z pewnością widoczny jest wzrost wydatków związany z inflacją, co wszyscy znamy również z własnych budżetów domowych. Właściwie we wszystkich działach budżetu mamy około 15 proc. wzrostu. Po stronie wydatkowej średni

wzrost wynosi 17 proc. i trzymamy go w ryzach, żeby nie było więcej i deficyt nie był za wysoki. Istotne jest dla nas to, aby ta część inwestycyjna była stabilna, bo to jest okres przejściowy, kiedy czekamy na środki europejskie. Mamy zaplanowane własne środki na inwestycje, wcale niemałe, bo ponad 800 mln zł. Bardzo byśmy chcieli dołożyć do nich fundusze unijne.

W ciągu najbliższych dwóch, trzech lat budżet inwestycyjny będzie musiał być przemodelowany, bo będziemy szukać szans na to, żeby wziąć udział w konkursach i programach związanych choćby z zielonym Wrocławem, budową kolejnych tras tramwajowych czy inwestycji w tabor. Już się do tego przygotowujemy, aby móc skutecznie aplikować o środki europejskie.

➤ Całą rozmowę zobacz na WROCLAW TV

Co będzie jeździć w święto 6 stycznia?

Wszystkie **linie tramwajowe** będą kursowały według świątecznych rozkładów jazdy z częstotliwością co 30 minut.

Linie autobusowe także będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy z wyjątkiem linii: D, K, N, 102, 103, 105, 106, 111, 114, 116, 121, 122, 126, 127, 134, 143, 144, 151 i 714, które będą jeździły zgodnie ze świątecznym rozkładem. W tym dniu **zawieszone** zostanie kursowanie linii: 108, 124, 130, 131, 146, 149 i 602.

Na Sępolno nie dojadą tramwaje

Na odcinku ul. Mickiewicza, od skrzyżowania z al. Paderewskiego i al. Wielkiej Wyspy, torowisko będzie nieczynne przez 6-8 tygodni (od 30.12.23). Ekipy budowlane będą przybudowywać przystanki oraz budować przejazdy rowerowe i przejścia dla pieszych przez torowisko. W związku z tym zmianie ulegną trasy linii tramwajowych 9, 12 i 17.

Tramwajem linii 12 dojedziemy do Stadionu Olimpijskiego, a 9 i 17 do tymczasowego przystanku „8 Maja” usytuowanego u zbiegu al. Paderewskiego z ul. Mickiewicza.

12 i 9 nie zmienią znacznie trasy, tylko **zakończą bieg wcześniej**. Większe zmiany czekają podróżujących **17**, która **zmieni trasę**. Zamiast jechać prosto ul. Sienkiewicza, skręcać będzie w ul. Piastowską, przetnie pl. Grunwaldzki, pojedzie ul. Curie-Skłodowskiej przez most Zwierzyniecki, aby zaraz za nim skręcić w ul. Mickiewicza i skończyć bieg na przystanku „8 Maja”.

Aby dotrzeć w pobliże pętli „Sępolno”, **należy przesiąść się w autobus** w obrębie skrzyżowania Mickiewicza z Paderewskiego lub wcześniej, na placu Grunwaldzkim. Dowiozą nas tam autobusy 115, 143, 345 i 941.

300 mln zł już wydane na remonty torów

Prace na placu Powstańców Wielkopolskich, ulicach Kazimierza Wielkiego, Szczytnickiej czy Powstańców Śląskich to największe wyzwania TORYwolucji w 2024 roku. Poza tym MPK prowadzić będzie remonty, na które po raz kolejny wyda niemal 70 mln zł.

TORYwolucja 2023 w liczbach

70 mln zł na realizację zadań

2209 m wymienionych torów

3731 mkw. zielonych torowisk

19 inwestycji torowych

9 wymienionych zwrotnic

5 wymienionych rozjazdów

Bartosz Chochółowski

W ciągu ostatnich czterech lat miasto na remonty torowisk wydało już 300 mln zł. To szeroko zakrojony program naprawy torowisk, których stan dla jednych był źródłem dowcipów i memów, dla innych głębokiej troski.

800 mln w tory

TORYwolucję nieprzypadkowo podsumowano przy ul. Legnickiej, na wysokości ul. Zachodniej. Remont torowiska w ciągu ul. Legnickiej był największym wyzwaniem TORYwolucji w 2023 roku. Efekt widać, a po zakończeniu inwestycji, torowisko zaizolowano.

300 mln zł to pieniądze przeznaczone na remonty tego, co Wrocław już ma. Aby zsumować przedsięwzięcia torowe, należy dodać trasę na Nowy Dwór oraz tory przez Popowice. A to dodatkowe pół miliarda zainwestowane w transport szynowy. I to nie koniec TORYwolucji.

Dzięki temu, co udało się już zrobić, mamy mniej wykojeń. Teraz występują one w skali statystycznej. Przy wykonywanych

milionach wozokilometrów coś zawsze się zdarza, ale nie jest już to wielki problem, wynikający ze złego stanu torów.

Nie tylko tory

Prezes MPK Wrocław Witold Woźny podkreśla, że celem wszystkich działań jest minimalizowanie złych zdarzeń na torach, ale też poprawa jakości życia wszystkich wrocławian, nie tylko pasażerów komunikacji tramwajowej. TORYwolucja to bowiem nie tylko duże remonty torowisk, ale również przejść dla pieszych i samochodowych przejazdów przez tory.

– Jednak zdecydowanie największym zadaniem będzie remont w obrębie placu Powstańców Wielkopolskich i ulicy Trzebnickiej. Kosztownym przedsięwzięciem będzie inwestycja na ulicy Szczytnickiej. Poza tym remontujemy sieci trakcyjne, a także modernizujemy nasze zajezdnie – mówi Witold Woźny, prezes MPK Wrocław.

Rewolucja aglomeracyjna

Nie ma to związku z torami, ale z rewolucją już tak. Wydział

Transportu Urzędu Miejskiego Wrocławia ogłasza przetarg na obsługę połączeń podmiejskich.

– Od początku tej kadencji intensywnie rozwijamy transport aglomeracyjny. Nazywamy to Aglorewolucją. 29 grudnia ogłosiliśmy przetarg na obsługę 17 linii, w tym pięciu nowych. Chodzi o 90 nowych autobusów przegubowych i solo, z których co szósty będzie niskoemisyjny. W ciągu sześciu lat pojazdy te pokonają 38 mln kilometrów – wyjaśnia Paulina Tyniec-Piszczyńska, dyrektorka Wydziału Transportu Urzędu Miejskiego Wrocławia.

TORYwolucja 2024

Wśród planów inwestycyjnych TORYwolucji w tym roku są m.in.:

- wymiana rozjazdów na skrzyżowaniu pl. Powstańców Wielkopolskich z ul. Trzebnicką oraz przebudowa połączenia z zajezdnią Ołbin wraz z przebudową sieci trakcyjnej – 12,3 mln zł
- modernizacja torowiska w ul. Szczytnickiej – 6 mln zł
- modernizacja torowiska w ul. Powstańców Śląskich od ul.

Piłsudskiego do Swobodnej – 5,5 mln zł

- wymiana rozjazdu na skrzyżowaniu ulic Kazimierza Wielkiego i Szewskiej – rozjazd od strony Krupniczej wraz z odcinkiem prostym od Świdnickiej do Szewskiej – 4,18 mln zł
 - wymiana sieci trakcyjnej w Powstańców Śl. od ulicy Świdnickiej do alei Hallera – 3 mln zł
 - budowa rozjazdu w ul. Słowiańskiej przy zajezdni Ołbin – rozjazd od strony Jedności Narodowej wraz z siecią trakcyjną – 2,5 mln zł
 - modernizacja przejazdu na skrzyżowaniu ulic Grabiszynskiej z Zaporoską – 1,4 mln zł
 - wymiana rozjazdów na skrzyżowaniu pl. Powstańców Wielkopolskich z ul. Trzebnicką oraz przebudowa połączenia z zajezdnią Ołbin wraz z przebudową sieci trakcyjnej – 1 mln zł
 - budowa rozjazdu w ul. Słowiańskiej przy zajezdni Ołbin – rozjazd od strony Jedności Narodowej wraz z siecią trakcyjną – 1 mln zł
- **Szczegóły na wroc.city/Torywolucja24**

Tak zmieni się popularne kąpielisko Morskie Oko

W 2024 roku na kąpielisku Morskie Oko będzie można skorzystać z wielu atrakcji. Od nowego sezonu pojawią się grille na rodzinne obiady, stoły z ławkami, strefy integracji międzypokoleniowej i dla zwierząt. Początek rewolucji już się rozpoczął, a w planie jest znacznie więcej inwestycji.

I Magdalena Pasiewicz

Już od stycznia 2023 roku przeprowadzono szereg remontów związanych głównie z infrastrukturą kąpieliska. Koszt wszystkich prac wyniósł 1,4 mln zł. Wśród najważniejszych zadań znalazły się:

- remont toalet zewnętrznych,
- wymiana pokrycia dachowego w budynku GymWrox przy ul. Chopina 27 A,
- montaż technologii wody i automatyki,
- remont szatni wraz z wymianą instalacji elektrycznej,
- remont stacji oczyszczania wody,
- remont zewnętrznych pryszniców,
- uzupełnienie piasku na plaży.

Co nowego w sezonie letnim?

Zadania i inwestycje to plany długofalowe. Na początek wykonano najpilniejsze remonty infrastruktury, a część z pomysłów będzie realizowana od początku 2024 r. Teraz przyszedł czas na atrakcje oraz elementy rekreacji i odpoczynku dla odwiedzających kąpielisko gości. Już od kolejnego sezonu będą mogli korzystać

Latem na Morskim Oku będzie można również zagrać w szachy

z nowych ławek w zacienionych miejscach, stołów i ław, które posłużą do zjedzenia obiadu, samodzielnie przygotowanego na jednym z kilku grilli ustawionych w strefie. Powstanie też strefa integracji międzypokoleniowej, gdzie pojawią się stoły do gry w szachy. Nie zabraknie

również strefy dla czworonogów. Na terenie kąpieliska znajdują się stojaki z przyborami higieny dla zwierząt.

Plany na przyszłość

Wizja na Morskie Oko to spełnienie marzeń o letnim kąpielisku.

relaksu stworzyłyby małe boiska do piłki nożnej oraz siłownia zewnętrzna (ogólnie dostępna i otwarta całą dobę), która powstałaby przy współpracy z mieszkańcami, radą osiedla lub w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Obecnie trwają prace nad koncepcją przebudowy ogromnego pomostu. Sprawdzana jest technologia wykonania i budżet na tę inwestycję.

Kajaki i popularne ostatnio deski SUP na Morskim Oku też mogą pływać, bo kąpielisko jest ogromne. Ta atrakcja wymagać będzie odpowiedniego przygotowania, m.in. gruntownego remontu budynku znajdującego się naprzeciwko plaży, a który mógłby pełnić funkcję wypożyczalni i przechowalni sprzętu.

Kąpielisko Morskie Oko to największy taki obiekt w mieście. W mijającym roku otwarte było od 1 czerwca do 31 sierpnia. Wypracowany dochód w tym roku wyniósł blisko 539 tys. złotych.

W długofalowych planach wzięto pod uwagę powstanie parku linowego i trampolin w sąsiedztwie wody. Dodatkową formę aktywnego

Most Grunwaldzki jak przed wojną z kopułami?

Most Grunwaldzki musi przejść gruntowny remont. Sensacją jednak jest to, że przy jego okazji przeprawa może odzyskać kopuły, które zdobiły go do 1945 roku. Wówczas po zakończeniu inwestycji być może będzie wyglądał tak jak podczas otwarcia – 113 lat temu.

I Bartosz Chocholowski

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta rozstrzygnął przetarg na wykonanie projektu remontu bezcennej dla Wrocławia przeprawy. Dokumentację za 847,5 tys. zł opracuje wrocławskie biuro PBW Inżynieria, które m.in. wykonało projekt remontu mostów Pomorskich.

To jednak dopiero początek, bo w tym po co najmniej rocznych pracach biura projektowego (projekt będzie gotowy najwcześniej pod koniec 2024 r.), miasto będzie mogło ogłosić przetarg na remont i dopiero po jego rozstrzygnięciu rozpoczyna się prace.

O planowanym remoncie pisaliśmy niejednokrotnie, jednak tym razem naszą uwagę w wytycznych dla projektanta przykuł sensacyjny zapis. To tylko jedno zdanie w obszernym dokumencie, ale niezwykle ważne, szczególnie dla miłośników Wrocławia i jego historii. Otóż projektant ma zaprojektować odtworzenie kopuł (wieżyczek) na pylonach. Słowem, bryła potężnych, 25-metrowych pylonów, połączonych murem sklepieniami, ma wyglądać jak za czasów, gdy Grunwaldzki nosił nazwę Kaiserbrücke, czyli most Cesarski. Będzie bardziej przypominał obiekt zaprojektowany przez R. Weyraucha i M. Mayera. – W projekcie będzie uwzględnio-

ne odtworzenie kopuł, ale to jednak nie przesądza, że one zostaną wykonane. Ostateczne decyzje, jaki ma być zakres prac podczas remontu, będą zapadały na etapie przygotowywania dokumentacji przetargowej na remont – mówi Tomasz Jankowski ze ZDiUM-u.

Wiele również zależy od Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Wydziału Architektury i Zabytków Urzędu Miejskiego Wrocławia, z którymi projektant ma uzgodnić projekt. Nie tylko kwestie kopuł, ale też kolorystyki czy elementów, których celem jest wzmocnienie konstrukcji, aby można było poprawić nośność przeprawy do 40 ton.

Trwa opracowanie projektu remontu słynnej przeprawy Wrocławia

Udział kolei usprawni komunikację we Wrocławiu

Czy wrocławski węzeł kolejowy przejdzie modernizację? Kiedy tory pójdą w górę, aby dołem mógł jechać tramwaj na Jagodno? Ile nowych przystanków kolejowych potrzebujemy? Przeczytaj, jakie Wrocław ma plany na wykorzystanie jednego z najlepszych wynalazków w dziedzinie komunikacji – kolei żelaznej.

I Bartosz Chochołowski

We Wrocławiu zbiega się aż 11 linii kolejowych i jest 30 stacji i przystanków. To olbrzymi potencjał, ale żeby go wykorzystać, konieczny jest rozwój infrastruktury. Dlatego władze i urzędnicy miejscy od lat „pilnują” kolejowych tematów, choć bezpośrednio nie mają wpływu na decyzje.

Co ma miasto do kolei?

Za infrastrukturę odpowiadają PKP Polskie Linie Kolejowe, a lokalny ruch organizuje Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

– Rolą miasta jest opiniowanie kolejowych projektów, rezerwowania przestrzeni na nową infrastrukturę kolejową, np. poprzez uwzględnianie jej rozwoju w planach zagospodarowania przestrzennego – wyjaśnia Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia.

Obecna infrastruktura kolejowa nie jest w stanie sprostać nowoczesnej kolei aglomeracyjnej i zmiana nie nastąpi bez dobudowania czwartego toru na obwodnicy kolejowej, nowych przystanków i nowych łącznic we Wrocławiu wpinających obwodnicę towarową do stacji Wrocław Główny, szczególnie od strony wschodniej.

Już 5 lat temu premier, prezydent Wrocławia i marszałek województwa podpisali list intencyjny o współpracy przy opracowaniu Studium Wykonalności Wrocław –

Węzła Kolejowego. Ten dokument, opracowywany na zlecenie PKP PLK, ma pozwolić na kompleksowe rozpoznanie potrzeb inwestycji kolejowych na terenie aglomeracji wrocławskiej.

Takie studium miało być narzędziem do planowania inwestycji po 2022 r. Powinno zostać zrealizowane do połowy 2022 r., w ostatnich miesiącach PKP PLK deklarowały, że powstanie do końca 2023 roku. Jeszcze tego dokumentu nie ma.

Studium ma określić wiele istotnych tematów, takich jak: ■ odbudowa stacji Wrocław Świebodzki, ■ budowa połączenia kolejowego do lotniska, ■ przeprowadzenie trasy linii kolei dużych prędkości przez wrocławski węzeł kolejowy, ■ przebudowa wrocławskiej linii średnicowej, ■ budowa bezkolizyjnych układów na linii średnicowej w celu oddzielenia ruchu regionalnego i dalekobieżnego, ■ możliwość wykorzystania linii towarowych dla ruchu pasażerskiego, ■ budowa nowych przystanków kolejowych.

Ile nowych przystanków potrzebujemy?

Od kilku lat Wrocław stara się o stworzenie nowych przystanków kolejowych. Miastu najbardziej zależy na lokalizacjach, które mogłyby obsłużyć duże osiedla mieszkaniowe. Chodzi o przystanki: ■ Wrocław Maślice, ■ Wro-

cław Zakrzów, ■ Wrocław Gaj Wschód, ■ Wrocław Borowska.

Stacje lub przystanki to miejsca do tworzenia węzłów przesiadkowych. Ich elementem – szczególnie w oddaleniu od centrum – są parkingi P+R, czyli miejsca, gdzie można zostawić auto i pojechać do centrum koleją lub transportem miejskim. We Wrocławiu jest już 13 parkingów przy kolei.

– W najbliższej przyszłości pojawią się nowe przy stacji Leśnica i Brochów, jako rozwinięcie już istniejących. Rezerwujemy tereny na kolejne parkingi, m.in. na Osobowicach i w Łanach – dodaje Monika Kozłowska-Święconek.

Kiedy pociągi odjadą z Dworca Świebodzkiego?

Dworzec położony jest w centrum miasta i bardzo dobrze obsługiwany przez komunikację miejską, szczególnie po otwarciu trasy na Nowy Dwór.

Dzięki inwestycji wartej 215 mln zł mają tam w 2026 r. wrócić pociągi. To przedsięwzięcie finansowane w ramach programu Kolej Plus, a Wrocław dokłada 9 mln zł. Partycypuje w nim również

Środa Śląska. Oba samorządy liczą, że dzięki reaktywacji dworca miasta połączy „kolejowy tramwaj”.

Co ma kolej do tramwaju?

Kolejowy wrocławski węzeł gódyjski może rozwiązać czwarty tor na estakadzie do Dworca Głównego. Wtedy dwa tory mogą służyć kolei dalekobieżnej, a dwa kolei miejskiej i aglomeracyjnej. Miasto od lat ma zarezerwowany teren pod jego budowę – pas terenu na południe od istniejącej estakady od ul. Grabiszyńskiej do Głównego, w śladzie ul. Nasypowej. Nad koncepcją jego budowy PKP PLK pracują od lat i – jak wspomnieliśmy – miały mieć ją gotową do końca minionego roku.

W ostatnich latach najbardziej znanym numerem linii kolejowej jest 285, czyli szlak do Sobótki. Krzyżuje się z ważnymi ulicami i planowanymi liniami tramwajowymi. Na razie wiadomo tyle, że w planach jest przełożenie torów pomiędzy ul. Agrestową a Bardzką na istniejący nasyp towarowej obwodnicy kolejowej, co zapewniłoby bezkolizyjne przecięcia z ulicami Buforową i Grota-Roweckiego.

PKP PLK ogłosiły przetarg na projekt dla tego zadania. Zostanie w nim przeanalizo-

wane także bezkolizyjne przejście linii kolejowej 285 również nad ul. Zwycięską, co rozwiązałoby problemy na wszystkich istotnych ciągach komunikacyjnych na północ i południe od linii 285: miasto mogłoby zająć się budową tramwaju na Ołtaszyn. – Na Jagodnie liczymy najpierw na możliwość krzyżowania pociągu i tramwaju w poziomie terenu – mówi prezydent Jacek Sutryk.

Czy pociągiem dojedziemy na lotnisko?

Brakuje zaledwie 3 km torów, aby połączyć stację Wrocław Żerniki z portem lotniczym, pod którym jest tunel i miejsce na stację kolejową. Wrocław zaapelował do ministra infrastruktury, aby podjął temat tej inwestycji już na etapie Krajowego Programu Kolejowego do 2030 r.

Co roku liczba pasażerów na wrocławskim lotnisku rośnie o 10 proc. Inwestycję trzeba zacząć dziś, aby za parę lat pociągi mogły obsługiwać przylatujących i odlatujących z Wrocławia. Z tematem połączenia kolejowego do lotniska miasto walczy już od 16 lat.

Poprosiliśmy PKP PLK o odniesienie się do omawianych w artykule zagadnień. Do zamknięcia wydania nie otrzymaliśmy odpowiedzi. Do poruszanych tu tematów będziemy wracać na łamach biuletynu i portalu wroclaw.pl.

Dworzec Wrocław Świebodzki – nieczynny od roku 1991 – z racji swego położenia przy pl. Orłąt Lwowskich (800 m do Rynku) byłby dogodnym przystankiem dla turystów

PIT i CIT, subwencja oświatowa i konsultacje

Co dla Wrocławia może oznaczać zmiana rządu? Czego oczekują samorządowcy od nowej władzy? Jak zmiana na górze przekłada się na sytuację na dole – z Michałem Młyńczakiem, przewodniczącym Platformy Obywatelskiej w Radzie Miejskiej Wrocławia, rozmawia Bartosz Chochołowski.

Nowa władza, gdy jeszcze nie była władzą, zapowiadała, że zmieni podejście do samorządów. Co zyska Wrocław dzięki rządowi Koalicji 15 Października?

Warto wrócić historycznie do tego, co się działo, tzn. do okresu 8 lat rządów PiS-u. To, w relacjach rząd-samorząd, był czas – najdelikatniej mówiąc – stracony. Znacząco osłabiający samorządy pod względem zarówno finansowym, jak i prawnym. Wrocław od 2019 roku stracił na zmianach wprowadzanych przez poprzednią władzę ogromną kwotę 1,2 mld zł. To geneza obecnych kłopotów. Tych błędów nowy rząd nie będzie powielać, bo tego oczekują samorządy od Koalicji 15 Października. Ważna jest przewidywalność udziału samorządów w podatkach PIT i CIT. Może to być przywrócenie starych zasad, które funkcjonowały przed wprowadzeniem tak zwanego Polskiego Ładu. Powinien powrócić czytelny system podatkowy, a wraz z nim czytelny udział samorządów w tym systemie.

PYTAMY O WROCŁAW

OLEKSANDR POLIAKOVSKY

Mecenas Michał Młyńczak, przewodniczący Platformy Obywatelskiej w Radzie Miejskiej Wrocławia

Gdy rozmawiałem ze skarbnikiem miasta, podkreślał, że wielką bolączką przy układaniu budżetu jest to, że teraz dochody są nieprzewidywalne. Nie wiadomo, czy rząd przekaże subwencję, a jeśli tak, to kiedy i w jakiej wysokości.

Mówiłem o stracie Wrocławia w wysokości 1,2 mld zł netto. Brutto to 1,7 mld zł, bo otrzymaliśmy około 500 mln zł subwencji. Czyli te 1,2 mld zł to przepaść między utracenymi dochodami a rządową rekompensatą. Dodatkowo poprzedni rząd dawał pieniądze samorządom według niejasnych kryteriów, zgodnie z polityczną wolą i prawdopodobnie zgodnie z politycznym poparciem, jakie miał w poszczególnych gminach.

Oczekuje pan od nowego rządu tego, że Wrocław przestanie tracić setki milionów rocznie.

Tak, ale to tylko jedno z oczekiwań. Poza klarownym udziałem

Wrocławia w podatkach wypracowanych przez mieszkańców oraz przez firmy działające na terenie miasta, ważną kwestią jest zwiększenie subwencji oświatowej. W budżecie na 2024 rok część edukacyjna to aż 30 proc. wydatków, a rząd wykłada z tego tylko około połowy środków. Trzecia sprawa, już nie stricte finansowa, ale bardzo ważna, to wprowadzenie obowiązku konsultacji

ustaw dotyczących samorządu z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Rząd często przekazuje nam zobowiązania do wykonania nie dając na to pieniędzy. Dlatego obowiązek konsultacji wydaje mi się tutaj niezwykle istotny.

Uważa pan, że te finansowe postulaty samorządowców będą spełnione? Krajowy budżet jest napięty i bez względu na obiet-

nice rządowi wygodniej jest zostawić status quo.

Przed wprowadzeniem Polskiego Ładu, a raczej polskiego chaosu podatkowego, część pieniędzy wypracowanych w gminie wracała do nich według jasnych zasad. Trzeba tylko do tego wrócić. Wracam do istoty relacji partnerskich pomiędzy rządem a samorządem – to nie może się skończyć tylko na ciepłych słowach. Aby samorządy mogły realizować swoje zadania, muszą mieć pieniądze.

Samorząd bez własnych pieniędzy de facto nie jest samorządny. Ma niewielki wpływ na rzeczywistość, którą powinien kreować.

Taki był cel poprzedniej władzy, aby ograniczając finansowanie, zmniejszać rolę samorządów. PiS dążył do centralizacji kraju, odwrócenia wielkiej reformy samorządowej. Gmina to lokalna społeczność, która gospodaruje posiadając wiedzę, czego potrzebuje. Liczę również, że powrót do transparentnej zasady finansowania samorządów oznacza również koniec preferowania swoich.

No właśnie, a czy teraz nie zaczną być preferowane samorządy, które mają władarzy sprzyjających ugrupowaniom z Koalicji 15 Października? Mieszkańcy decydują, jacy reprezentują ich radni, prezydenci, burmistrzowie czy wójtowie i za swój wybór nie powinni być przez rząd ani karani, ani nagradzani.

To, o czym pan mówi, gwarantuje powrót do transparentności w podziale pieniędzy. Czytelne zasady wykluczają kierowanie się politycznymi lub towarzyskimi sympatiami. Musimy przestać dzielić ludzi i kraj. Przez 8 lat na każdym kroku władza centralna dzieliła społeczeństwo, rodziny, ludzi na lepszych i gorszych. To musi się skończyć.

Partnerskie relacje, o których pan mówi, dotyczą również instytucji zależnych od władzy centralnej. Wrocław ma kilka niezadowolonych spraw. Po wymianie kierownictwa spółek, agencji, urzędów itd., nastąpi przełom? A może te instytucje mają merytoryczne podstawy do tego, aby np. nie przekazywać Wrocławowi gruntów?

Zmiana rządzących niewątpli-

wie będzie powodowała zmiany osobowe oraz organizacyjne w spółkach Skarbu Państwa i wszelkiego rodzaju jednostkach i agencjach. Powinno to istotnie poprawić współpracę, bowiem nie było przesłanek do odwołania niektórych decyzji. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ma merytorycznych przesłanek ku temu, aby nie przekazać ziemi pod tzw. klin wojskowy. Obawy, że teren ten zostanie zabudowany są bezzasadne, skoro przystąpiliśmy do zmiany planów zagospodarowania w taki sposób, aby zabezpieczyć te grunty tylko i wyłącznie pod tereny zielone. Podobnie PKP. Przecież przekazanie terenów pod park Henrykowski byłoby działaniem na rzecz mieszkańców, którzy dążą do jego powstania. Nieprzekazanie tego gruntu wydaje mi się działaniem wyłącznie politycznym, a nie merytorycznym. Pamiętajmy też, ile czasu zajęło miastu pozyskanie gruntu od Agencji Mienia Wojskowego na realizację niezwykle potrzebnej szkoły przy ul. Zwycięskiej, która jest na tym terenie niezbędnym obiektem.

Jest czas noworocznych podsumowań, ale też 5 lat kadencji obecnego samorządu. Można było więcej?

Tę kadencję najlepiej obrazują dwie liczby: pierwsza to ponad 5 mld zł przeznaczonych na inwestycje. Druga – 1200, bo tyle zostało przeprowadzonych inwestycji. To komunikacja, szkoły, drogi, podwórka, obiekty sportowe. Wrocław zdał dobrze egzamin, bo to były trudne lata, poza „deformami” podatkowymi to czas pandemii i wojny. Mamy naprawdę mocne fundamenty, aby liczyć na dalszy zrównoważony, ale i szybki rozwój Wrocławia. Ta kadencja pokazała też to, że Platforma Obywatelska w lokalnym, wrocławskim wykonaniu jest partią, na której można polegać. Od początku kadencji Platforma ma dwóch wiceprezydentów, odpowiadających za niezwykle ważne obszary dla działalności miasta i mieszkańców. Wrocław zdał egzamin, władza wykonawcza zdała egzamin, ale również i ta lokalna Platforma Obywatelska.

Rząd często przekazuje nam zobowiązania nie dając na to pieniędzy. Dlatego obowiązek konsultacji wydaje się tutaj niezwykle istotny

Podsumowań czas! PODLICZAMY 2023

Za nami kolejny rok. Jaki był dla Wrocławia? Przeczytaj liczbowy przegląd tego, co się wydarzyło w naszym mieście w ostatnich dwunastu miesiącach i oceń sam.

I Redakcja

893 tysiące mieszkańców – tyłu nas jest! Jak wynika z badań, które na zlecenie miasta przeprowadzili naukowcy z Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław ma obecnie o ponad 220 tysięcy więcej mieszkańców, niż wskazują najnowsze dane Głównego Urzędu Statystycznego. Na niektórych osiedlach różnice między meldunkami a ustalonymi badaniami stanem faktycznym sięgają kilkudziesięciu procent (np. Jagodno – około 10 tys. meldunków, w rzeczywistości ma już więcej niż 15 tys. mieszkańców).

50 milionów metrów sześciennych wody rocznie uzdatnia MPWiK. Taką objętością można napełnić ponad 14 tysięcy basenów olimpijskich lub 63 Sky Towers! To między innymi ilość zużywanej przez gospodarstwa domowe wody od lat skłaniała do przypuszczeń, że wrocławian jest znacznie więcej, niż wynika z danych meldunkowych czy badań GUS.

11 kilometrów nowych tras tramwajowych to efekt zakończenia dwóch ważnych inwestycji: TAT na Nowy Dwór (7 km) i linii tramwajowej przez Popowice (4 km). Pod względem długości nowych tras tramwajowych rok 2023 jest najlepszy w historii Wrocławia po 1945. Do tej pory rokiem największych powojennych robót torowych był 1949, kiedy ukończono linię do Leśnicy.

700 metrów długości ma most Olimpijski, którym można przejechać z Wielkiej Wypsy bezpośrednio na południe

Wrocławia. To trzecia najdłuższa spośród naszych miejskich przepraw przez Odrę po mostach Rędziańskim i Milenijnym. Most Olimpijski jest częścią kończącej właśnie Alei Wielkiej Wypsy. To trasa, o której mówiły kolejne pokolenia mieszkańców naszego miasta. Rysowano ją na dokumentach planistycznych już 100 lat temu.

70 milionów złotych na TORY – wolucję wydał Wrocław po raz czwarty. Pozwoliło to na zrealizowanie 13 inwestycji torowych, w tym na położenie 2,2 km toru pojedynczego. To liczby związane z remontami i poprawą stanu już istniejących tras.

13 nowych autobusów elektrycznych Mercedes eCitaro pojawiło się w ubiegłym roku w taborze MPK. Obsługują linię K. Ponadto rok 2023 przyniósł nam dwa nowe wozy tramwajowe Mercedes Gamma (w 2024 roku spodziewamy się nawet 40 nowych tramwajów!). Łącznie do obsługi komunikacyjnej Wrocławia przeznaczonych jest obecnie 437 autobusów miejskich i 255 tramwajów.

73 miliony złotych kosztowały dwie największe placówki oświatowe, które zostały uruchomione za miejskie pieniądze w 2023 roku. Są to: zespół szkolno-przedszkolny przy Asfaltowej (57,5 mln zł) oraz przedszkole przy Hallera (ponad 15 mln zł).

2 miliardy złotych na edukację w minionym roku – wydatki na oświatę, wychowanie i edukacyjną opiekę wychowawczą to tradycyjnie największa pozycja w miejskim budżecie.

2,18 miliona gości odwiedziło wrocławski aquapark w 2023 roku. 58 tys. wejść w ramach lekcji wufu, 14,5 tys. uczestników szkoły pływania – to inne wyniki, które z pewnością w 2024 mogą zostać pobite, bo wiosną uroczony zostanie trzeci obiekt w ramach aquaparku. Tym razem przy ul. Wilanowskiej.

1,7 miliona – oto przybliżona liczba gości, którzy odwiedzili w 2023 roku wrocławskie ZOO. To utrzymanie frekwencji z zeszłego roku i jeden z lepszych wyników w historii tej placówki. W tym roku obchodziliśmy też 75-lecie powojennej inauguracji ogrodu, który w 1948 miał około 70 gatunków i niewiele ponad 200 zwierząt. Dziś gatunków jest ponad tysiąc. Zwierząt – ponad 12 tysięcy.

750 tysięcy osób z kolei odwiedziło w ubiegłym roku Tarczyński Arenę Wrocław. Łącznie goście wzięli udział w blisko 200 imprezach. W 2022 roku stadion odwiedziło ok. 550 tys. osób, które przyszły na 150 różnorodnych imprez. Także wskaźniki rosną.

23,2 tysiące widzów wyniosła średnia frekwencja w domowych meczach piłkarskiego Śląska Wrocław w sezonie 2023/2024. To obecnie drugi wynik w Ekstraklasie! Na dwóch meczach Śląska (z Legią i Rakowem) na trybunach zasiadł komplet publiczności (40 tys. widzów). Drużyna Jacka Magiera jest liderem tabeli. W 19 meczach odniosła 12 zwycięstw, 5 razy zremisowała i poniosła tylko 2 porażki. 53 gole strzelił dla Śląska w oficjalnych rozgrywkach Erik Exposito.

89 tysięcy widzów w sezonie 2023 przyszło na wyścigi konne na Partynicach. Przy 12 dniach wyścigowych daje to średnią 7,4 tys. widzów. To najlepszy wynik, od którego w 2017 roku wprowadzono elektroniczny pomiar liczby wejść na tor.

308 tysięcy osób wzięło udział w wydarzeniach organizowanych w minionym roku przez Centrum Historii Zajezdni. Dla porównania: frekwencja w 2022 roku wyniosła 212 tys. osób. W samej Radosnej Paradzie Niepodległości organizowanej przez CH Zajezdnia 11 listopada przemaszowało 8 tys. ludzi.

1176 miejsc mają trybuny nowej hali, w której na co dzień grają koszykarki Ślązy Wrocław. We wrześniu tego roku oddano do użytku KGHM Słęża Arenę, która będzie służyła także lekkoatletom. Obiekt kosztował ponad 66 mln zł. Powstał między innymi dzięki funduszom z kilku źródeł publicznych, przy finansowym współudziale miasta.

1250 metrów kwadratów powierzchni ma otwarte pod koniec roku kryte lodowisko (a w sezonie letnim będzie rolowisko) przy ul. Sukielickiej niedaleko Parku Tysiąclecia. Obiekt kosztował 16,5 mln złotych i jest zupełnie-

niem toru wrotkarsko-rolkowego, który wybudowano w sąsiedztwie. Tym samym mamy w tej okolicy kompletne centrum sportów, z placem socjalnym i wypożyczalnią sprzętu.

2 centra tenisowe dodatkowo oddało miasto w 2023 roku. W poszukiwaniach nowego Huberta Hurkacza mogą pomóc korty przy SP 72 przy ul. Trwałej (hala tenisowa oraz dwa zewnętrzne korty) i zmodernizowane całoroczne centrum tenisowe w postaci hali przy ul. Pułtuskiej. Tam pod dachem znalazło się aż pięć kortów. Całkowita wartość obu inwestycji to ponad 13 mln zł.

8197 sportowców z 30 krajów świata pobiegło w czerwcu w 9. Nocnym Wrocław Półmaratonie. To o ponad 300 więcej startujących, niż w 2022 roku, gdy bieg powrócił po trzyletniej przerwie spowodowanej koronawirusem.

362 tysiące gości odwiedziło w 2023 roku Hydropolis. To atrakcja ciesząca się dużą popularnością wśród przyjezdnych (aż 90 proc. gości było spoza województwa dolnośląskiego). Placówka wciąż poszerza ofertę edukacyjną. Powodzeniem we Wrocławiu i ościennych gminach cieszy się akademia H2O – program ekologiczny o wodzie i środowisku, którym w roku szkolnym 2023/24 objętych zostało 6 tys. dzieci.

30 tysiącom mieszkańców udało się zapewnić w tym roku spokojny sen. Właśnie tyle osób mieszka w rejonie wału przy ul. Ślężoujście, który był ostatnim słabym ogniem ochrony przeciwpowodziowej w lewo-brzeżnym Wrocławiu. Nowy wał kosztował 12,5 mln zł i po ponad 20 latach zakończył przebudowę całego Wrocławskiego Węzła Wodnego. Inwestycja może być mało medialna, ale jedna z najpotrzebniejszych spośród ukończonych w tym roku we Wrocławiu.

27 hektarów na terenie Wrocławia zostało uznanych w 2023 roku za użytki ekologiczne. Są to: Lasek Oporowski (blisko 9 hektarów) oraz Las Pracki (18 hektarów). Użytek ekologiczny to najwyższa postać ochrony, jaką może nadać Miasto. W tej chwili 8,5 proc. powierzchni Wrocławia jest objęta różnymi formami ochrony przyrody.

520 centymetrów w obwodzie (mierzone na wysokości około 130 cm) ma najpotężniejsze drzewo spośród trzynastu uznanych w 2023 roku we Wrocławiu za pomniki przyrody. To mający ponad 200 lat dąb szypułkowy rosnący w pobliżu ul. Pegowskiej.

758 uczniów – cudzoziemców z 52 krajów ko-rzystało w tym roku z darmowej nauki języka polskiego dzięki wolontariuszom programu Wrocław na językach świata. To unikatowy w skali kraju program Wrocławskiego Centrum Integracji. W 2023 roku w ramach akcji zrealizowano ponad 4 tysiące godzin zajęć, które prowadziło 179 wolontariuszy.

3000 napisów i symboli tzw. mowy nienawiści usunęły z wrocławskich murów w kończącym się roku osoby skazane w ramach zasądzonych im prac społecznych. To element realizowanego w mieście programu sprawiedliwości naprawczej. Skazani odpracowali w różnych formach 100 tysięcy godzin, a chęć skorzystania z ich pracy zgłosiło około 140 organizacji, w tym szkoły, przedszkola, żłobki, biblioteki, fundacje, stowarzyszenia, rady osiedli, organizacje kościelne.

13 tysięcy wymienionych kopciuchów – to liczba osiągnięta pod koniec 2023 roku w ramach trwającej od 2019, finansowanej przez miasto, akcji Zmień piec, która ma na celu poprawę jakości powietrza we Wrocławiu. Łączna wartość wsparcia finansowego udzielonego mieszkańcom przekroczyła już 250 mln złotych.

110 instalacji, na które miasto udzieliło dotacji na łączną kwotę około 500 tysięcy złotych to efekty ubiegłorocznego programu Złap deszcz. W jego ramach o dofinansowanie infrastruktury do zbierania wód opadowych mogą się starać osoby fizyczne, ale też wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie. Ponadto w ramach programu Lubię deszcz wykonano 8 ogrodów deszczowych we wrocławskich szkołach i przedszkolach za łączną sumę 120 tys. złotych.

28 procent polskich startupów znajduje się we Wrocławiu – tak wynika z opublikowanego w grudniu raportu Startup Poland, który jest uznawany za najbardziej miarodajny dla środowiska. Wrocław umacnia swoją pozycję polskiej Doliny Krzemowej, bo w raporcie za ubiegły rok nasi młodzi przedsiębiorcy odpowiedzialni za innowacje i nowe technologie zabrali „tylko” 21 proc. tortu.

MPWiK AQUAPARK WROCŁAW, TOWARZYSTWO HOBBI (2), HYDROPOLIS, OLEKSANDER POLAKOWSKI

Co zrobić z choinką po świętach?

Ekosystem podpowiada: choinkę ciętą można zawieźć do PSZOK-u lub wystawić przy wiacie śmietnikowej, koło pojemników na bioodpady. Zbiórka trwa do końca lutego. Drzewko w doniczce, jeśli ma rozwinięty system korzeniowy, można wsadzić do gruntu lub oddać komuś. Chętnych warto poszukać np. w internecie na grupach osiedlowych. Choinkę sztuczną należy wyrzucić do kontenera na gabaryty lub zawieźć do PSZOK-u. Szczegóły na ekosystem.wroc.pl.

Płatne parkowanie na Hubach

Na ul. Dawida, Joannitów, Gajowej, Wesołej, Glinianej, Łódzkiej, Prudnickiej, Ciepłej i Sieradzkiej stanęło 31 parkomatów do obsługi 800 miejsc. Wszystkie znajdują się w XIII podstrefie SPP. Postój jest tu płatny w dni robocze od pn. do pt. w godz. 9–18. Pierwsza godzina kosztuje 3 zł, druga – 3,10 zł, trzecia – 3,30 zł, czwarta i każda kolejna – 3 zł. Opłaty można wносить w parkomatach gotówką, blikiem, za pomocą aplikacji mobilnych. Mieszkańcy zameldowani na terenie podstrefy, posiadający tytuł własności do pojazdu oraz rozliczający podatek PIT we Wrocławiu, mogą kupić abonament w cenie 10 zł/miesiąc lub 100 zł/rok na pierwsze auto.

Uwaga! Zmiany obwodów szkolnych

Wprowadzenie zmian w obwodach szkolnych wynika z konieczności określenia dodatkowego obszaru (obwodu) przypisanego do SP nr 60 przy ul. Cynamonowej, która rozpocznie działalność od września 2024 r. To z kolei wymusza korekty rejonizacji trzech pobliskich szkół podstawowych: SP nr 50 przy ul. Czeskiej 38, SP nr 20 przy ul. Kamińskiego 24 i SP nr 21 przy ul. Osobowickiej 127. Fragmenty ich obecnych rejonów zostaną włączone do nowej SP nr 60. Ma to odciążyć pobliskie placówki, co przyczyni się do poprawy komfortu nauki.

CAŁY WROCŁAW

Weź 100 tys. złotych i podwórko w swoje ręce

Aby zachęcić mieszkańców wspólnot do brania spraw w swoje ręce, powstał miejski program wydzierżawiania gminnych podwórek za symboliczną złotówkę. Na czym polega?

Paulina Czarnota

– Stawiamy na dobrosąsiedzką współpracę i zachęcamy współwłaścicieli, wspólnoty mieszkaniowe oraz spółdzielnie z jednego podwórka do podjęcia stosownej uchwały i zawarcie wspólnej dzierżawy terenu za 1 zł – mówi Jan Bujak, dyrektor Departamentu Nieruchomości i Eksploatacji UM Wrocławia. – Co ważne, dzierżawa w wysokości 1 zł netto rocznie może obejmować całość podwórka lub jego fragment wydzielony w sposób naturalny ogrodzeniem, zielenią lub ciągiem garaży.

Program Nasze Podwórko ma zachęcać wspólnoty do przejęcia obowiązków utrzymania terenów zewnętrznych, a w zamian daje możliwość stworzenia najbliższego otoczenia na miarę oczekiwań. Niemalą zachętą będzie dofinansowanie w kwocie do 100 tys. zł. Na co można je otrzymać? – Na

nasadzenia zieleni niskiej i średniej, doposażenie placów zabaw, placów gier czy boisk, organizację miejsca zbiórki odpadów, montaż elementów małej architektury czy miejsca postojowe – wymienia Monika Tendaj-Bielawska ze spółki Wrocławskie Mieszkania.

We Wrocławiu jest blisko 1000 wnętrz i kwartałów podwórzowych. W większości dużych o pow. ponad 1 ha, ale nie brakuje też mniejszych, kameralnych, którymi mieszkańcy opiekują się w wolnym czasie, np. sadząc rośliny. Wnioski w sprawie dzierżawy należy składać bezpośrednio do zarządców komunalnych. – Jako zarządcy spotkaliśmy się już z mniej standardowymi oczekiwaniami, jak sąsiedzkie stoły czy wieszaki na bieliznę. Tym programem pozostawiamy mieszkańcom dowolność w kreowaniu najbliższej przestrzeni – zaznacza Monika Tendaj-Bielawska.

Wspólnoty mogą zdecydować, co powstanie na ich podwórkach

PRACZE ODRZAŃSKIE

Aktorka Gabriela Kownacka ma swoją ulicę

Popularna aktorka filmowa i teatralna Gabriela Kownacka została patronką nowej ulicy na Praczech Odrzańskich. Propozycję Towarzystwa Miłośników Wrocławia zaakceptowali radni miejscy. Inne gwiazdy też będą uhonorowane.

Gabriela Kownacka – znana aktorka – urodziła się we Wrocławiu

Tomasz Wysocki

Gabriela Kownacka urodziła się we Wrocławiu w 1952 roku, była absolwentką III Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Składowej 5. Aktorstwo studiowała w szkole teatralnej w Warszawie.

Na ekranie debiutowała rolą Zosi w „Weselu” w reżyserii Andrzeja Wajdy. Popularność zdobyła dzięki roli zjawiskowej Anity w musicalu „Halo, Szpicbródka”, w którym partnerowała Piotrowi Fronczewskiemu. Publiczność lubiła również jej serialowe role m.in. w „Matki, żony i kochanki”, „Rodzina zastępcza”. Wystąpiła w ponad 60 odcinkach Teatru Telewizji i zagrała w ponad 40 spektaklach teatralnych w całym kraju. Ar-

tystka zmarła po długiej chorobie w 2010 roku.

Gabriela Kownacka została patronką pierwszej z nowych ulic na osiedlu Prace Odrzańskie.

– Postanowiliśmy na zachód od Brodzkiej powołać do istnienia nowe, tzw. gniazdo nazewnicze, czyli zespół ulic o spójnej tematyce. Ku naszemu zadowoleniu w ratuszu spodobał się pomysł na uczczenie tematów związanych ze sceną teatralną i filmową. W przyszłości z pewnością nie zabraknie miejsca dla Krzysztofa Kieślowskiego, Idy Kamińskiej, Igora Przegrodzkiego, Igi Mayr, Witolda Pyrkosza czy Poli Negri – mówi Mateusz Malik, sekretarz Komisji Nazewnictwa Ulic Towarzystwa Miłośników Wrocławia.

Gdzie grasuje SZOP – harmonogram na 2024 rok

Spółka Ekosystem podała właśnie harmonogram przejazdów SZOP-ów od stycznia do grudnia. Usługa wróciła z początkiem listopada i cieszy się rosnącą popularnością. To świetny sposób, by po świętach oddać niepotrzebny sprzęt elektroniczny oraz inne odpady problemowe.

Redakcja

Samochody Zbierające Odpady Problemowe nazywane w skrócie SZOP-ami wróciły na ulice Wrocławia w listopadzie wraz z nowymi umowami na odbiór i zagospodarowanie odpadów. To prosty sposób, by oddać odpady, których nie możemy wyrzucić do przydomowych pojemników, a nie zawsze możemy zawieźć je do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. – Wrocławianie coraz chętniej korzystają z tej możliwości – tylko w listopadzie, pierwszym miesiącu obowiązywania usługi, oddaliśmy w ten sposób już 7,5 tony kłopotliwych odpadów – mówi Aleksandra Palus, rzeczniczka Ekosystemu.

Gdzie go spotkamy?

Harmonogram na cały 2024 rok jest już dostępny na stronie Ekosystem. Zbiórka prowadzona jest od poniedziałku do soboty w godz. 16–20. Busy zatrzymują się w wyznaczonych, łatwo dostępnych lokalizacjach dwa razy w miesiącu na każdym osiedlu. Postoje trwają godzinę, jednak w sytuacji zapelnienia pojazdu, mogą zostać skrócone.

Co mogę oddać?

– Często po świętach mamy sporo nieużywanej, niesprawnej

elektroniki niewielkich gabarytów czy małego sprzętu AGD – w prosty sposób możemy je oddać właśnie do SZOP-a – wyjaśnia Aleksandra Palus.

Poza niewielkimi elektroodpadami SZOP-y przyjmują też zużyte żarówki, świetlówki, resztki farb, opakowań po farbach, baterie i akumulatory, a także przeterminowane leki. Możemy do nich oddać chemikalia – rozpuszczalniki, przeterminowane oleje z silników samochodowych, detergenty, kleje i opakowania po klejach, lepiszcze i żywice, środki ochrony roślin, oleje i tłuszcze jadalne, tusze, tonery do drukarek i termometry rtęciowe. Warto przypomnieć, że płyny (oleje, środki ochrony roślin czy farby) i leki są przyjmowane wyłącznie w szczelnych opakowaniach, zapobiegających przeciekaniu. Muszą mieć oryginalne etykiety umożliwiające ich identyfikację. Obsługa SZOP-a może odmówić nam przyjęcia odpadów w sytuacji, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, że nie pochodzą one z gospodarstwa domowego.

A może jednak PSZOK?

Poza SZOP-ami odpady problemowe wrocławianie cały czas mogą oddawać do PSZOK-ów. We Wrocławiu funkcjonują dwa takie ekopunkty przy ulicy Michalczyka 9 i ul. Janowskiej 51. Możemy do nich przywieźć odpady, których nie zostawimy w SZOP-ie, m.in. duże elektrośmieci, gruz poremontowy, papę poroziórkową, gaśnie, opony, gabaryty (np. meble, materace i dywany) czy tekstylia. Trwają prace nad uruchomieniem trzeciego wrocławskiego PSZOK-u. Nowy ekopunkt zlokalizowany przy ul. Szwajcarskiej zostanie udostępniony mieszkańcom w 2024 roku.

Przydatne linki

- **Całoroczny harmonogram pracy SZOP-ów** dla poszczególnych sektorów Wrocławia: www.ekosystem.wroc.pl/segregacja-odpadow/szop1
- **Harmonogramy dla domków jednorodzinnych:**
- Sektor I – Stare Miasto, Śródmieście – www.harmonogram.ichisystem.eu/wroc-staremiasto2;
- Sektor II – Krzyki – www.harmonogram.ichisystem.eu/wroc-krzyki2;

- Sektor III – Fabryczna – harmonogram.ichisystem.eu/wroc-fabryczna2;
- Sektor IV – Psie Pole – www.sepan-wroclaw.alba.com.pl/wroclaw; www.ekosystem.wroc.pl/gospodarowanie-odpadami/harmonogram-wywozu-odpadow

Wyszukiwarki dla bloków i kamienic

- www.ekosystem.wroc.pl/gospodarowanie-odpadami/harmonogram-wywozu-odpadow

Samochody Zbierające Odpady Problemowe, czyli SZOP-y są oznakowane rysunkiem sympatycznego szopa pracza

Z górki na pazurki przez cały rok na Strachocinie

Czy da się zjeżdżać na sankach nawet wtedy, gdy nie ma śniegu, choćby wiosną i latem? Oczywiście – jeśli tylko jest górką ze sztuczną nawierzchnią, a więc taką, z jakiej korzystają skoczkowie narciarscy. Z inicjatywy mieszkańców taka całoroczna górką dla saneczkarzy powstaje właśnie we Wrocławiu.

Beata Turska

Górką ze sztuczną nawierzchnią powstanie dzięki WBO – trwa realizacja projektu „Psie Pole, Zakrzów, Zgorzelisko i Strachocin łączą siły” – park Strachociński.

Na istniejącej już górze w parku Strachocińskim będzie odpowiednio wyprofilowany całoroczny ślizg o nawierzchni z maty tubingowej. Zaplanowano strefę hamowania, a do drewnianego podestu z barierką z lin jutowych będą prowadzić schody.

Pojawią się także dwie ławki, tablica informacyjna, a istniejące już urządzenia na placu zabaw – statek i piaskownica – zostaną poddane renowacji. W bramę prowadzącej na tor zjeżdżalni wkomponowano rzeźbę smoka, która nawiązuje do lokalnej legendy Smoka Strachoty.

– Najważniejsze: chcemy zdążyć do ferii zimowych 2024 – powiedział nam Marek Szempliński z Zarządu Zieleni Miejskiej we Wrocławiu.

Koszt budowy: ok. 400 tys. zł.

Prace nad budową całorocznej górki do zjeżdżania na sankach powinny zakończyć się do ferii, czyli 15.01

Osiedle w skrócie

Odwiedźcie pałac Kornów – słynnej rodziny drukarzy wrocławskich. Dawny majątek Kornów (ul. Pawłowicka 87/89), neorenesansowy pałac, zabudowania gospodarskie i piękny park – to idealne miejsce na krótką podróż w czasie. Jest tak malowniczy, że często bywają tu ekipy filmowe! Mieści się tutaj należące do Uniwersytetu Przyrodniczego nowoczesne Centrum Edukacyjno-Rozwojowe z miejscami noclegowymi i salami konferencyjnymi. Odbývają się tu nie tylko konferencje naukowe, kursy, szkolenia i seminaria, a także różne dostępne dla wszystkich imprezy, np. Święto Sera i Wina, Dni Przyrodników, Gala Akademii Dobrego Piwa. Raz w miesiącu prowadzone są Wieczory Pawłowickie – bezpłatne spotkania z muzyką i poezją.

Pałac jest otoczony zadbanym parkiem ze stawem. W parku znajdziecie dużą polanę, pomnikowy dąb Paweł, azalie i hortensje. Park nie jest zamknięty i możecie tu spacerować każdy, kto ma na to ochotę.

Uspokojono ruch uliczny. W obrębie skrzyżowania ulic Azaliowej i Pawłowickiej wykonano cztery komplety (łącznie 8 sztuk) progów wyspowych bitumicznych.

Lodowate kąpiele. Morisy z Wrocławia spotykają się nie tylko na Morskim Oku, ale także nad Jeziorem Pawłowickim. W ubiegłym roku skorzystały z jednej lodowatej kąpieli po to, by pomóc w zebraniu pieniędzy na rehabilitację dla wrocławianina po udarze. Chętnie robią to również przy innych okazjach. Albo bez.

– W tym roku ze względu na prace przy nabrzeżu jeziora jest to trudniejsze, ale generalnie, kto ma ochotę, ten wskakuje do zimnej wody – mówi pawłowiczanka zasilająca w radzie osiedla Anna Nager, która również korzysta z takich kąpielei.

Z jeziorem dla morsów i plażowiczów

Metamorfoza Jeziora Pawłowickiego, nowy budynek dla przedszkolaków i uczniów klas 1-3, wiele inwestycji dla amatorów sportu – Pawłowice nieustannie się zmieniają, a zawdzięczają to energii i pomysłowości swoich mieszkańców. Przedstawiamy kilka z 20 projektów.

I Redakcja

Mieszkańcy osiedla chcieli, by teren wokół Jeziora Pawłowickiego był bardziej uporządkowany i wyrazili swoją wolę, głosząc na projekt jego rewitalizacji zgłoszony w ramach WBO. Metamorfoza odbywa się etapami. W 2020 roku powstały tam drewniane pomosty, pojawiły się kosze na śmieci, tablica informacyjna, ustawiono ławki. Teraz trwa realizacja 3. etapu, związanego z zagospodarowywaniem terenu przy plaży.

Plaża przy Jeziorze Pawłowickim została już oczyszczona, powstał pomost dla morsujących zimą pawłowiczank i taras piknikowy z siedziskami. Zakończenie prac jest planowane na styczeń 2024.

– Przewidujemy realizację kolejnych etapów i będziemy to robić w miarę możliwości budżetowych. Najszybciej rozpoczniemy

prace związane z utrzymaniem zbiornika, ale planujemy też zbudowanie placu zabaw i boiska do siatkówki plażowej – mówi Marek Szepliński z Zarządu Zieleni Miejskiej.

Nowa sala gimnastyczna z lustrami i drążkami

W 2019 roku zakończyła się budowa nowego budynku w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 23 (Szkoła Podstawowa nr 39 i Przedszkole nr 73) przy ul. Przedwiośnie 47. Koszt: 8,6 mln zł.

Budynek z jasną elewacją i wielkimi, sięgającymi podłogi oknami ma dwie kondygnacje. Na pierwszym piętrze mieści się 6-oddziałowe przedszkole i sala gimnastyczna z wielkimi lustrami i drążkami – takimi, z jakich korzystają baletnice. Na parterze uczą się dzieci z klas 1–3, jest tam także kuchnia i stołówka.

Podczas budowy obiektu zagospodarowany został również teren wokół niego. Powstał tam plac zabaw, a z czasem szkoła dobudowała drugi – dla najmłodszych dzieci.

Plac zabaw przy Pawłowickiej

A skoro już jesteśmy przy placach zabaw: w 2022 roku, w ramach WBO, zmienił się plac zabaw i teren wokół siedziby Rady Osiedla przy ul. Pawłowickiej 78. Koszt: prawie 300 tys. zł. Jest tu teraz bezpieczna nawierzchnia, a dzieci mogą korzystać z 5 urządzeń. Są też elementy małej architektury: ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci.

Plac zabaw przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 23

Plaża Jeziora Pawłowickiego z drewnianymi pomostami

Pojawiły się także altany z miejscem na palenisko z opaską z kostki ka-

miennej, wykonano nawierzchnię z kostki betonowej pomiędzy budynkiem a placem zabaw, dosadzono trzy nowe drzewa oraz wyremontowano ogrodzenie.

Zmiany na stadionie

W 2020 roku duże zmiany zaszły na Stadionie Sportowym Pawłowice przy ul. Przedwiośnie. Pojawiło się oświetlenie treningowe, co wiązało się z montażem masztów oświetleniowych, wykonaniem tzw. tras kablowych wraz z uzbrojeniem i montażem opraw ze źródłami oświetlenia typu LED.

Wykonano też instalację nawadniającą dla płyty głównej boiska wraz z montażem zbiorników retencyjnych dla wody przeznaczonej do podlewania oraz wykonaniem podłączenia do istniejącej instalacji wodociągowej. Wykonano również piłkochwyty.

W 2019 roku powstała siłownia zewnętrzna

Grupa pawłowickich morsów na pamiątkowym zdjęciu

Kopią piłkę od Smerfów do Młodzików

Na osiedlu Pawłowice działa certyfikowana przez Polski Związek Piłki Nożnej Szkółka piłkarska Orzeł Pawłowice. Trenują w niej i dziewczynki, i chłopcy.

Najmłodsi uczestnicy tych zajęć – są w grupie Smerfów – mają po 4 lata. Są oczywiście także starsze dzieci, trenujące w grupach Skrzaty, Żaki, Orliki i Młodziki. Wiosną, latem i jesienią treningi odbywają się na boisku Młodzieżowego Centrum Sportowego przy ul. Przedwiośnie, a w zimie w sali sportowej Szkoły Podstawowej nr 39. Nabór do szkółki prowadzony jest przez cały rok. Informacje na: wroc.city/Orzel-Pawlowice

ORZEŁ PAWŁOWICE

KOMUNIKACJA MIEJSKA

AUTOBUSY
151, 241, 936

Rada osiedla

Przewodniczący Rady Osiedla Pawłowice **Marcin Kowalczyk** zaprasza mieszkańców na dyżury radnych osiedlowych, które odbywają się w każdy wtorek w godz. 18.30–19.00 w siedzibie RO przy ul. Pawłowickiej 78. Z RO można się skontaktować także e-mailowo: pawlowice@osiedla.wroclaw.pl.

Strażnik osiedlowy

Na Pawłowicach nie ma strażnika osiedlowego. Wszelkie sprawy, którymi powinna zająć się Straż Miejska (np. źle zaparkowany samochód, pomoc osobie w kryzysie bezdomności), w tym sprawy wymagające pilnej interwencji, należy zgłaszać do dyżurnego Straży Miejskiej, dzwoniąc pod numer **986**. Dyżur pod tym numerem jest pełniony 24 godziny na dobę.

Dzielnicowy osiedla

Pawłowice to rejon działania komisariatu Wrocław Osiedle, a dzielnicowy tego osiedla to **sierż. szt. Adam Bruder**, tel. **601 816 748**, e-mail: dzielnicowy.osiedle4@wroclaw.wr.policja.gov.pl.

Uwaga! Podany adres e-mailowy ma za zadanie ułatwić kontakt z dzielnicowym, ale nie służy do składania zamówień o przestępstwie albo wykroczeniu ani wniosków czy skarg. Dzielnicowy odbiera pocztę i telefon komórkowy w godzinach swojej służby. W sprawach nagłych należy dzwonić pod nr 997 lub 112.

Celem działań priorytetowych dla rejonu służbowego sierż. szt. Adama Brudera do końca 2023 roku była eliminacja wykroczeń, w szczególności zaśmiecania i spożywania alkoholu na pętli autobusowej przy ul. Okulickiego/Stoczniovej.

W kolejnym odc. osiedle Huby

Osiedle w liczbach

EDUKACJA**745**

dzieci uczęszcza do żłobka, przedszkoli i podstawówki, w tym

350

uczniów chodzi do Szkoły Podstawowej nr 39 przy ul. Przedwiośnie

ZIELEŃ**2,2 mln zł**

rewitalizacja jeziora i terenu wokół niego, program Złap deszcz i inne, w tym

320 tys. zł

nowy plac zabaw i zagospodarowanie terenu RO przy ul. Pawłowickiej

INFRASTRUKTURA**9,4 mln zł**

nowa siłownia zewnętrzna Street Workout, nowa toaleta przy plaży i inne, w tym

8,6 mln zł

budowa przedszkola z częścią dydaktyczną SP 39 plus zagospodarowanie terenu

Zmiany w świadczeniach pieniężnych w MOPS

Od początku 2024 roku ponownie będzie można składać w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej wnioski o dodatek osłonowy, zmieniają się jednak zasady korzystania ze świadczenia pielęgnacyjnego oraz wysokość zasiłku stałego. Jakie jeszcze będą zmiany i nowości w świadczeniach? Przeczytaj nasz artykuł.

Agata Zięba

Dodatek osłonowy jest jednorazowym świadczeniem pieniężnym zmniejszającym skutki inflacji i rosnących cen energii, które przysługują osobom o niskich dochodach.

Komu przysługuje? Osobom, których dochód wynosi: maks. 2100 zł miesięcznie dla osób gospodarujących samotnie, maks. 1500 zł miesięcznie dla osób mieszkających z kimś. Gdy dochód przekracza wskazane maksimum, wypłacana jest różnica między wysokością dodatku a kwotą, o którą został przekroczony przeciętny miesięczny dochód.

Nowy dodatek osłonowy będzie nieco wyższy niż wcześniej. Jego kwota jest uzależniona od rodzaju źródła ogrzewania i waha się od około 230 do 820 zł. Wniosek należy złożyć między 1 stycznia a 30 kwietnia 2024 roku na piśmie w MOPS lub przez e-puap. Dodatek będzie wypłacany jednorazowo do końca czerwca 2024.

Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobom, które muszą zająć się niepełnosprawnym członkiem

Jeśli pobierasz jakieś świadczenia z MOPS, sprawdź, czy od nowego roku nie zmieniły się zasady

rodziny. Od nowego roku świadczenie będzie przysługiwało nowej grupie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poniżej 18. roku. Świadczenie będzie można łączyć także z pracą zarobkową. Od stycznia jego wysokość to 2988 zł.

Wnioski o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasa-

dach będzie można składać od 1 stycznia 2024 r. w Dziale Świadczeń MOPS przy ul. Namysłowskiej 8 oraz za pośrednictwem portalu Emp@tia.

Zasiłek stały

Zasady przyznawania zasiłków stałych są określone w przepi-

sach ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z nimi przyznaje się go osobom spełniającym kryteria dochodowe, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie. Z początkiem 2024 roku ulegną zmianie zasady ustalania jego wysokości. Wzrośnie również minimalna i maksymalna kwota zasiłku.

Aby skorzystać z zasiłku stałego na nowych zasadach, nie trzeba składać wniosku. Nowa wysokość będzie obliczana przez pracowników Zespołów Terenowej Pracy Socjalnej na podstawie przeprowadzonych wywiadów. Jeśli będzie zachodziła potrzeba uaktualnienia wywiadów, pracownicy socjalni będą się kontaktować z klientami.

Świadczenie wspierające ZUS

Od 1 stycznia 2024 r. pojawia się nowy rodzaj świadczenia wspierającego, które będzie skierowane do pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami, tak, aby mogły decydować, jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie. Świadczenie będzie przysługiwać bez względu na dochody i niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Warunkiem uzyskania świadczenia jest ustalenie poziomu potrzeby wsparcia. Decyzje będą wydawały wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, natomiast świadczenie będzie przyznawał i wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

➤ **Szczegóły na wroc.city/Swiadczenia2024**

Tegoroczne egzaminy tuż-tuż. Kiedy trzymać kciuki?

W tym roku zarówno egzaminy ósmoklasistów, jak i matury odbędą się w maju. Podpowiadamy, w jakich terminach dokładnie trzymać kciuki za zdających je uczniów i życzymy im powodzenia.

Paulina Falkiewicz

Uczniowie klas ósmych napiszą egzamin szybciej niż w ubiegłym roku. Zasady się nie zmieniają – egzaminu nie można nie zdać, ale trzeba do niego przystąpić. Jego wyniki nie wpływają na ukończenie podstawówki, ale na dostanie się (lub nie) do wymarzonej szkoły średniej już tak.

Kiedy trzymać kciuki za ósmoklasistów i co będą zdawali?

- 14 maja – język polski
- 15 maja – matematykę
- 16 maja – język obcy nowożytny.

Termin ogłoszenia wyników egzaminu ósmoklasisty to 3 lipca 2024 r.

Matura, tak jak w ubiegłym roku, odbędzie się w dwóch formatach: 2015 i 2023. Uczniowie muszą przystąpić do egzaminów z trzech obowiązkowych przedmiotów na poziomie podstawowym: języka polskiego, matematyki i języka angielskiego (lub innego języka obcego). Aby zdać, trzeba z nich uzyskać minimum 30 proc. Muszą również przystąpić do przynajmniej jednego egzaminu na poziomie rozszerzonym.

Pisemne egzaminy maturalne na poziomie podstawowym odbędą się:

- 7 maja – język polski
- 8 maja – matematyka
- 9 maja – język angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski i włoski

Rozszerzenia uczniowie będą zdawać od 10 do 23 maja. Część ustna egzaminów maturalnych odbędzie się od 11 do 16 maja (z wyjątkiem 12 maja) oraz od 20 do 25 maja – terminy ustalone są przez szkoły. Termin ogłoszenia wyników egzaminu maturalnego: 9 lipca 2024 r.

➤ **Więcej na wroc.city/TrzymajKciuki**

Maj 2024 będzie wypełniony egzaminami klas 8 i maturalnych

Zaplanuj z nami 12 kulturalnych miesięcy

Nie macie pomysłu, na jaki film, premierę teatralną czy koncert się wybrać w 2024. Podpowiadamy, czego nie przegapić. Zobaczcie listę najważniejszych we Wrocławiu.

I Magdalena Talik

1 STYCZEŃ

W piątek 5 stycznia mocne otwarcie kinowego roku, czyli premiera nowej wersji „Akademii Pana Kleksa” w reżyserii Macieja Kawulskiego. Już 13 stycznia pierwszą premierę w 2024 roku pokaże Wrocławski Teatr Współczesny. To reżyserowany przez Marcina Libera „Dramat rodzaju męskiego” na podstawie sztuki Jakuba Tabaczka. A 14 stycznia w Narodowym Forum Muzyki o 16.30 i 19.00 L.U.C. i Rebel Babel Film Orchestra z muzyką do filmu „Chłopi”, która zrobiła w ostatnich miesiącach prawdziwą furorę. W piątek 26 stycznia na deskach Teatru Polskiego premiera muzycznego przedstawienia „Kot w pustym mieszkaniu”, dla którego inspiracją były wiersze i listy Wisławy Szymborskiej. Od 26 do 28 stycznia o 18.00 w Piekarni już nie work-in-progress (jak podczas pokazu w listopadzie 2023), ale pełny spektakl Krystiana Lupy „Balkony – pieśni miłosne” zrealizowany z zespołem Teatru Polskiego w Podziemiu. Także w piątek 26 stycznia kinowa premiera filmu „Kos” o powstaniu kościuszkowskim w reż. Pawła Maślony.

2 LUTY

Już 24 lutego we Wrocławskim Teatrze Lalek pierwsza w 2024 roku premiera, czyli „Misiaczek” dla najmłodszych (3+) z tekstem Marty Guśniowskiej i w reżyserii związanego z Wrocławskim Teatrem Pantomimy Piotra Soroki. W środę 28 lutego o 20.00 genialne wieści dla fanów Jakuba Józefa Orlińskiego, którego koncert w Operze Wrocławskiej z Il Pomo d'Oro był jednym z największych hitów 2023 roku i przyciągnął niemal psychofanów artysty. Teraz kolejna szansa posłuchania kontratenora.

MARZEC

3 W sobotę 9 marca Mrozu na scenie Hali Stulecia podczas pierwszej halowej trasy koncertowej „Wszystko było po coś”, która wieńczy promocję

Dawid Podsiadły po zapelnieniu stadionu w czerwcu 2022 roku, wystąpi na nim ponownie w czerwcu tego roku

albumu Złote Bloki i jest okazją do świętowania 15-lecia na scenie. Od 15 do 24 marca Przegląd Piosenki Aktorskiej. Tego nie można przegapić. Od piątku 15 marca w kinach „Diuna: Część druga” w reż. Denisa Villeneuve’a.

4 KWIECIEŃ

W czwartek 4 kwietnia o 19.00 w Narodowym Forum Muzyki recital znakomitej pianistki Ewy Pobłockiej. Od 23 do 28 kwietnia w Impart Centrum jubileuszowa 60. edycja Jazzu nad Odrą z kilkudziesięcioma koncertami i wydarzeniami towarzyszącymi. W Narodowym Forum Muzyki 24 kwietnia o 19.30 koncert sanah.

5 MAJ

1 maja, już tradycyjnie, bijemy Gitarowy Rekord Guinnessa. 31 maja i 2 czerwca – te daty powinny zanotować fani Aleksandry Kurzak, bo wrocławska sopranistka, która zrobiła światową karierę, wystąpi, po latach, na deskach Opery Wrocławskiej. Także 31 maja początek 7. Przeglądu Nowego Teatru dla Dzieci we Wrocławskim Teatrze Lalek.

6 CZERWIEC

Datę 8 czerwca powinni zapamiętać fani Dawida Podsiadły. Artysta wystąpi na Tarczyński Arena we Wrocławiu na specjalnej scenie 360 stopni. A 15 czerwca o 18.00 w Narodowym Forum Muzyki zamknięcie sezonu NFM Orkiestry Leopoldinum. Pod wodzą nowego szefa Aleksieja Sitko-

wieckiego i z udziałem Miszy Majskiego, światowej sławy rosyjskiego wiolonczelisty, który zagra utwory Schuberta i Brucha.

7 LIPIEC

Od 18 do 28 lipca Festiwal Filmowy Nowe Horyzonty, jak zawsze w Kinie Nowe Horyzonty (i w DCF-ie). Imprezą towarzyszącą, choć można też uznać, że swoistym punktem kulminacyjnym, będzie specjalny pokaz filmu „Amadeusz” Miloša Formana z muzyką na żywo (wystąpi zespół Opery Wrocławskiej) w Hali Stulecia 20 lipca. 26 lipca kinowa premiera „Deadpool 3” w reż. Shawna Levy’ego. Rola Ryana Reynoldsa powinna być świetna, a na ekranie zobaczymy też Hugh Jackmana jako Wolverine’a.

8 SIERPIEŃ

Festiwal muzyki kameralnej i organowej „Non Sola Scripta” w kolegiacie św. Krzyża na Ostrowie Tumskim. Niezmiennie od lat to propozycja, by posłuchać organistów. Festiwal Forum Musicum w Narodowym Forum Muzyki to jedna z ciekawszych propozycji dla fanów muzyki dawnej.

9 WRZESIEŃ

Niezmiennie miesiąc Festiwalu Wratislavia Cantans. Pod wodzą włoskiego dyrygenta i flecisty Giovanniego Antoniniego z gwiazdorską obsadą i bardzo ciekawymi artystycznymi programami. Już wkrótce poznamy dokładny program i ruszy sprzedaż biletów.

PAŹDZIERNIK

10 W piątek 4 października długo wyczekiwana premiera filmu „Joker: Folie à Deux” w reżyserii Todda Phillipsa.

W roli głównej niezrównany Joaquin Phoenix, który za sportretowanie Jokera ma już Oscara i statuetkę. W jednej z pozostałych ról, niespodzianka, Lady Gaga. W niedzielę 6 października w Narodowym Forum Muzyki wirtuoz gitary, kompozytor, zdobywca 20 nagród Grammy, czyli Pat Metheny.

LISTOPAD

11 15. edycja jednego z najbardziej lubianych festiwali filmowych w Polsce – American Film Festival 2024 w Kinie Nowe Horyzonty. Dyrektorka programowa Urszula Śniegowska wkrótce rozpocznie łowy, by pozyskać najciekawsze tytuły z najbardziej prestiżowych amerykańskich festiwali.

GRUDZIEŃ

12 32. Wrocławskie Targi Dobrych Książek w Hali Stulecia. Idealna okazja, by przed świętami kupić książkę, spotkać ulubionego autora, przejrzeć nowości, nadrobić literackie zaległości.

➤ Więcej na wroc.city/Kulturalny2024

CeTa już nie istnieje? Wróciła WFF!

Do Wrocławia wróciła Wytwórnia Filmów Fabularnych, choć wielu wrocławian nie zdawało sobie sprawy z tego, że jej nie było. W świadomości mieszkańców i branży filmowej instytucja ta zawsze funkcjonowała, mimo że do niedawna była Centrum Technologii Audiowizualnych. – Wytwórnia Filmów Fabularnych we Wrocławiu to marka z dużą renomą, bogatym dorobkiem i wieloletnią tradycją, którą od 2011 r. kontynuujemy i będziemy kontynuować, teraz już pod przywróconą nazwą – mówi Robert Banasiak, dyrektor Wytwórni Filmów Fabularnych we Wrocławiu. W tym roku WFF będzie obchodziła swoje 70-lecie.

Poszukaj imienia dla pieska w OPT Zamek

Aleksandra Czudżak – wrocławska ilustratorka, absolwentka grafiki na wrocławskim ASP – stworzyła spis psich imion. Katalog złożony z kilku kategorii. Wśród nich między innymi: wystawowcy, domatorzy, rozrabiaki czy zawodowcy. W każdej kategorii niebanalnej urody i charakteru pieskie sylwetki, które idealnie pasują do nadanych im imion. Przyjdź, może coś wybierzesz. To już ostatni moment! OPT Zamek, pl. Świętojański 1. Wystawa czynna do 7.01.2024.

Wspomnień czar w bibliotece na dworcu

Królowa Śniegu w saniach, Pan Kleks na czajniku, Miś Uszatek, Gucio i Cezar, Profesorek Nerwosolek. Wybierz się w podróż w czasie. Dzięki niej przypomnisz sobie ilustracje z dzieciństwa. Jak? Zobacz kolekcję Dawnej Książki Dziecięcej w Miejskiej Bibliotece Publicznej Filia 12 na Dworcu Głównym PKP. Zbiór obejmuje pozycje z lat 40. ubiegłego roku, a najnowsze książki w tym dziale są z lat 90. Są nawet przedwojenne „Małe Płomyczki”. Znajdziesz tu też „Tytusy”, serię o Fistaszkach i inne polskie komiksy.

Widzieliście kiedyś prawdziwych kołédników?

Turonie, niedźwiedzie, dziady. Trochę straszne, trochę śmieszne, zawsze barwne. Nie znacie tych maszkar? To znaczy, że nie spędzaliście świąt Bożego Narodzenia na wsi, gdzie wizyty kołédników to tradycja, przekazywana z pokolenia na pokolenie. Zaległości można nadrobić na wystawie w Muzeum Etnograficznym.

I Magdalena Talik

Zimą 1981 roku krążył w Polsce następujący dowcip. „Dlaczego wprowadzono stan wojenny 13 grudnia? Bo obawiano się wizyty kołédników – Kuronia z Gwiazdą”.

Tradycja ożyła

Nawiązanie do postaci i akcesoriów kołédniczych – turonia (przebranie za włochatego zwierza z kłapiącą paszczą) i gwiazdy (z reguły umieszczanej na drzewcu i trzymanej przez kołédników) było nie tylko zgrabnym zabiegiem językowym. Pokazywało także, że

dla ludzi przed czterdziestu laty cała tradycja kołédowania nie była tylko wspomnieniem czy tematem pracy dla etnografów. Była żywa! Dla zwiedzających ciekawą, atrakcyjną, barwną, dynamiczną wystawą „Zaklinacze czasu. Kołédniczy teatr obrzędowy” w Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu tradycja też ożyje.

Zwłaszcza że organizatorzy dołożyli starań, by ekspozycje były zjawiskowe (pożyczono je z kilku muzeów m.in. w Katowicach, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu czy Muzeum Miejskiego w Żywcu).

Każdą postać trzeba było ubrać we wszystkie detale – od kosa, poprzez koraliki po buciki i kapelusz. To stanowiło spore wyzwanie, ale dzięki tym zabiegom wystawa nabrała dynamiki – wyjaśniła Dorota Jasnowska, kuratorka wystawy o kołédnikach.

Zaklinacze świata

Tytuł wystawy „Zaklinacze czasu. Kołédniczy teatr obrzędowy” w Muzeum Etnograficznym nawiązuje do zaklinania. Przychodzili do domów z życzeniami pomyślności, płodności, kreacji nowego czasu w określonych momentach roku obrzędowego, często w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia.

Kołédnicy mogli pojawiać się w domostwach kilkakrotnie – we wspomniany drugi dzień świąt, potem w okresie Nowego

Roku i na zakończenie cyklu obrzędowego – w okresie zapaustów, gdy kończył się

karnewał, a rozpoczynaliśmy post.

Dorota Jasnowska podkreśla, że chociaż kołédnicy

Ekspozyty na wystawie „Zaklinacze czasu. Kołédniczy teatr obrzędowy” można oglądać do 4 lutego

Jeden z kołédników ma postać turonia – włochatego zwierza z kłapiącą paszczą

kołédnicy postrzegamy jako grupę zawsze na drugim planie, z boku, to są niezwykle intensywnie barwne grupy, których celem jest przedstawienie, teatr. – Dla kołédników sceną był dom, do którego wpadali, czyniąc wiele hałasu określonymi praktykami rytualnymi. Mieli zapewnić zdrowie, pomyślność, a jednocześnie napiętnować. Na przykład panny, które jeszcze nie wyszły za mąż, a powinny. Wśród kołéd zdarzały się także te skierowane do gospodarzy niewłaściwie prowadzących gospodarstwo. Kołédnicy byli niezwykle aktorami w miniaturowym świecie – opowiada kuratorka wystawy.

Barwne kostiumy

Niezwykłe stroje, w których pokazywali się kołédnicy (m.in. przebranie za turonia, niedź-

wiedzia, ale też pasterzy, trzech króli) przygotowywali sami. Także sami uczyli się ról, jakie mają odegrać w domach, do których wchodził. Role były przekazywane z pokolenia na pokolenie. – Jeżeli ojciec występował od lat w grupie kołédniczej i był Herodem, jego syn przejmował potem tę rolę – tłumaczy Dorota Jasnowska.

W Muzeum Etnograficznym obejrzymy nie tylko ekspozycje (z Dolnego Śląska, Małopolski, Górnego Śląska i Śląska Opolskiego), także nagrania, które przeniosą zwiedzających w niesamowity i dziś coraz częściej zapomniany sakralno-magiczny świat kołédniczego teatru obrzędowego.

Rok 2023 w sporcie: medale, metamorfozy

Żużel, koszykówka, piłka nożna czy biegi na dłuższym dystansie. Oto subiektywny przegląd osiągnięć i wydarzeń, które najbardziej wryły nam się w pamięć bądź zrobiły największe wrażenie w minionych 12 miesiącach.

Michał Szałkowski

Sparta. „Szlachetne zdrowie nikt się nie dowie, jako smakujesz, aż się zepsujesz”. I takiego właśnie scenariusza doświadczyli w tym sezonie PGE Ekstraligi żużlowcy Betardu Sparty. Zakończyli rozgrywki z wielkim sukcesem – jako wicemistrzowie Polski. Ale do pewnego momentu wydawało się, że może być o szczebel wyżej. Wrocławianie byli niepokonani przez 12 spotkań rundy zasadniczej. Pokonała ich dopiero w 13. serii Fogo Unia Leszno. A spartanie wystąpili w tym meczu bez kontuzjowanego Piotra Pawlickiego.

W play-offach też urazy były jednym z decydujących czynników. Do rozstrzygającego starcia w finale z Platinum Motorem Lublin wrocławianie przystępowali bez kontuzjowanych Macieja Janowskiego i Charlesa Wrighta. Napoczęci urazami pojechali z kolei Tai Woffinden (nie skończył zawodów) oraz Artiom Łaguta. Motor prowadzony przez Bartosza Zmarzlika i Dominika Kuberego wygrał ten dwumecz aż 106:74.

Magic dał Polsce złoto

Stadion Olimpijski był w minionym roku areną sukcesu. Polacy w lipcu we Wrocławiu wygrali żużlowy mundial. W zawodach Drużynowego Pucharu Świata zawodnicy trenera Rafała Dobruckiego pokonali Brytyjczyków, Duńczyków i Australijczyków. Losy turnieju rozstrzygnął pasjonujący ostatni wyścig, w którym Maciej Janowski przywiózł za plecami Brytyjczyka Roberta Lamberta. A to na pewno nie koniec międzynarodowych emocji. Na Stadion Olimpijski wróci w tym roku elitarny cykl Grand Prix. Wrocław będzie gościł najlepszych żużlowców świata przez co najmniej kolejne trzy sezony. Najbliższy turniej 31 sierpnia.

Śląsk ze srebrem

Wicemistrzostwo Polski wywalczyli koszykarze Śląska Wrocław prowadzeni

z trenerskiej ławki przez tureckiego szkoleniowca Ertugrula Erdogana. W finałowej rywalizacji lepszy okazał się King Szczecin (serię wygrał 4:2). Tu też jednym z języczków u wagi okazało się zdrowie. Bo w decydujących starciach szkoleniowiec Śląska nie mógł skorzystać z kontuzjowanych Justina Bibbsa czy Łukasza Koleny, a we wcześniejszych fazach także Vasy Pusicy czy absolutnego lidera Jeremiaha Martina. Przyznać jednak trzeba z zadowoleniem, że jest to trzeci medal WKS-u w ciągu ostatnich trzech lat.

Zaskoczył jednak sam trener Erdogan, który skorzystał z opcji w kontrakcie i po sezonie rozwiązał kontrakt z WKS-em. Na ławce trenerskiej zastąpił go znany we Wrocławiu Oliver Vidin, który w przeszłości stawał już z WKS-em na najniższym stopniu podium. Nowe rozdanie i nowy sezon Orlen Basket Ligi dla WKS-u nie zaczął się dobrze. Przez trzy i pół miesiąca wygrał 2 mecze ligowe – przegrał 4. Do tego doszedł komplet 5 porażek w Eurocup. Jego miejsce zajął więc Jacek Winnicki. To także powrót po latach do Śląska, z wizerunkiem asysten-

ta Andrieja Urlepa oraz Mulego Katzurina, z którymi zdobywał już dla Śląska mistrzostwo Polski. Na razie doprowadził do polepszenia ligowego bilansu Śląska na 7 zwycięstw – 8 porażek.

Okno na mistrzostwo

Piłkarski Śląsk Wrocław był w ubiegłym roku pod kreską i jeszcze wiosną walczył o ligowy byt. Na sześć kolejek przed końcem ubiegłego sezonu stery w WKS-ie przejął trener Jacek Magiera i udało się ekstraklasę w stolicy Dolnego Śląska zachować, kosztem Wisły Płock. A to, co wydarzyło się latem i jesienią w nowym sezonie jest czymś abstrakcyjnie pięknym. Śląsk rozpędzał się wolno. Zremisował z Koroną, przegrał z Zagłębiem i

Stalą, ale potem zaliczył

41 punktów w 19 meczach, zdobył pozycję na czele PKO BP Ekstraklasy, ma serię 16 spotkań bez porażki. Na trybunach Tarczyński Areny zgromadził ponad 208 tys. kibiców, o 30 tysięcy więcej niż przez cały ubiegły sezon. I dało to średnią ponad 23 tys. fanów na mecz, drugą po Legii Warszawa. Dwa razy na mecz z Legią i Rakowem sprzedał komplet 40 tys. biletów. A o zaciąganiu hamulca nie ma mowy. 10 stycznia piłkarze wracają do treningów. Także w styczniu mają ruszyć oficjalny sklep Śląska wraz z przestrzenią spotkań z kibicami (ul. Piłsudskiego 44) i nowa, bardziej intuicyjna strona internetowa klubu.

Najlepsza w historii impreza

8200 osób z 30 krajów stanęło na starcie 9. Nocnego Wrocław Półmaratonu. Impreza została uznana za najlepszą w historii. Biegacze pokonali ponad 21-kilometrową trasę, najszybszy okazał się Tomasz Grycko z czasem 1:04:59. Wśród kobiet zwyciężyła Natalia Semenowych, która dotarła na metę w ciągu 1:15:20. Tymczasem już trwają zapisy do 10. edycji. Zaprezentowano także charakterystyczne medale dla najlepszych – w formie rzymskiej dziesiątki. Jubileuszowa odsłona wystartuje 15 czerwca o godz. 22. Więcej na stronie: mcs.wroc.pl.

Młodzieżowe złoto

Sierpień przyniósł 7 medali młodzieżowych mistrzostw Europy wioślarzy w niemieckim Krefeld. Złoto zgarnęła czwórka podwójna w składzie Igor Czekanowicz, Michał Rańda, Jakub Woźniak i Bartosz Bartkowski. Michał Rańda to wrocławianin, pływackie geny ma niezaprzeczalne, jest bowiem synem wicemistrza olimpijskiego oraz medalisty mistrzostw świata i Europy Pawła Rańdy. Dodatkowo polska reprezentacja zdobyła też srebro w: czwórce bez sternika, w czwórce podwójnej, w czwórce ze sternikiem, w dwójce bez sterniczki i w jedynce. Zaś w czwórce bez sterniczki udało się zgarnąć brąz.

Tydzień w skrócie

Dzień z piłkarskim **Śląskiem Wrocław** będzie jedną z licytacji w ramach 32. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Tym razem zbiórka funduszy prowadzona jest pod hasłem „Tu wszystko gra! OK!” Płuca po pandemii. Gramy dla dzieci i dorosłych. Piłkarska aukcja prowadzona jest już na portalu allegro.pl. Zwycięzca licytacji weźmie udział w treningu pierwszego zespołu, pozna tajniki pracy trenera Jacka Magiera, wejdzie do szatni zawodników, zwiedzi od kuchni Tarczyński Arenę, zje lunch w towarzystwie prezesa Śląska oraz otrzyma zaproszenie na mecz rundy wiosennej.

Koszykarski Śląsk wygrał ostatni ligowy mecz w minionym roku kalendarzowym. Wrocławianie pokonali na wyjeździe 91:84 zespół Muszynianki Domelo Sokół Łańcut. Najwięcej punktów dla WKS-u, 21, zdobył Kendale McCullum.

WYDARZENIA SPORTOWE

koszykówka

Orlen Basket Liga, 7.01, godz. 19.30, Hala Orbita
Śląsk Wrocław
– **MKS Dąbrowa Górnicza**
(Emocje TV)

BTK Eurocup, 10.01, godz. 20, Hala Orbita
Śląsk Wrocław
– **ratiopharm Ulm**
(Polsat Sport)

Orlen Basket Liga Kobiet, 3.01, godz. 20, KGHM Ślęza Arena
IKS Ślęza Wrocław
– **KS Basket 25 Ekstraklasa Sp. z o.o. Bydgoszcz**
(Emocje TV)

siatkówka

Tauron 1.liga, 6.01, godz. 17, Hala Sportowa Uniwersytetu Przyrodniczego
Gwardia Wrocław
– **Olimpia Sulęcín**

Tauron Liga Kobiet, 8.01, godz. 20.30, Hala Orbita
#Volley Wrocław
– **Energia MKS Kalisz**
(Polsat Sport)

TOMASZ HOŁOD (2)

10 stycznia piłkarze Śląska wracają do treningów

Lipiec, 2023. Polscy żużlowcy zdobyli we Wrocławiu Drużynowy Puchar Świata

Zrób sam prezent dla babci i dziadka z MaluMika 5.01

Najwyższy czas na stworzenie prezentów dla ukochanych babć i dziadków. W MaluMika, ul. Jagiełły 3/5, wymalujesz ręcznie piękne wzory na filiżance, miseczce czy talerzu. Na ten warsztat mogą przyjść malarze w każdym wieku – instruktorki pokażą krok po kroku wyjątkowe techniki ozdabiania ceramiki. Pomalowane formy zostaną

w pracowni do wypalenia w piecu. Będą gotowe do odbioru po ok. 10 dniach. Limit miejsc: 16 osób. Czas trwania: 18–20. Cena warsztatu – 15 zł plus koszt wybranej formy np. kubki od 60 zł, talerze od 55 zł, miski od 52 zł. Zapisać się można bezpośrednio w studiu, mejlowo pod adresem kontakt@malumika.pl, telefonicznie pod numerem 728 401 209 lub przez wiadomość prywatną na Facebooku na stronie MaluMika.

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**
 Pogotowie Ratunkowe: **999**
 Policja: **997**
 Straż Pożarna: **998**
 Straż Miejska: **986**
 Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**
 Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)
 Pogotowie energetyczne: **991**
 Pogotowie gazowe: **992**
 Pogotowie ciepłownicze: **993**
 Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 31 11** (pn.-pt. 9.00-19.00)
 Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)
 Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)
 Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – inne

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)
 Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)
 Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)
 Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)
 Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 30 85 030** (pn.-pt. 7.00-21.00)
 Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)
 Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Taxi Senior: **794 123 124**
 Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
 www.wroclaw.pl,
 e-mail: biuletyn@araw.pl

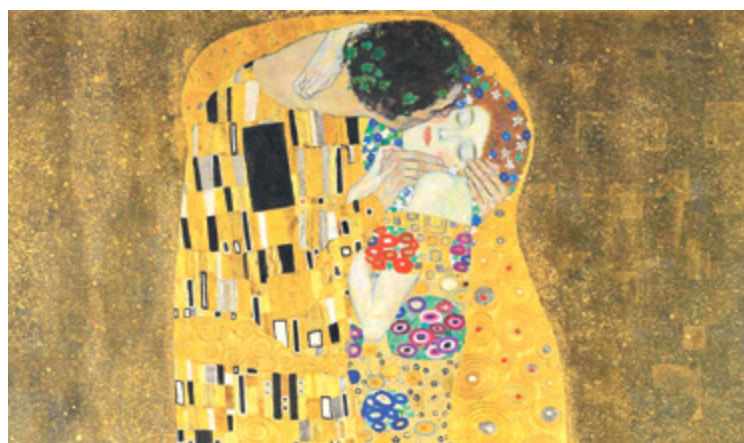
Redaktor naczelna
 Anna Aleksandrowicz

Redaktor wydania
 Agata Zięba

DRUK

AGORA
 ul. Daniszewska 27
 03-230 Warszawa

WYDAWCA
 Gmina Wrocław

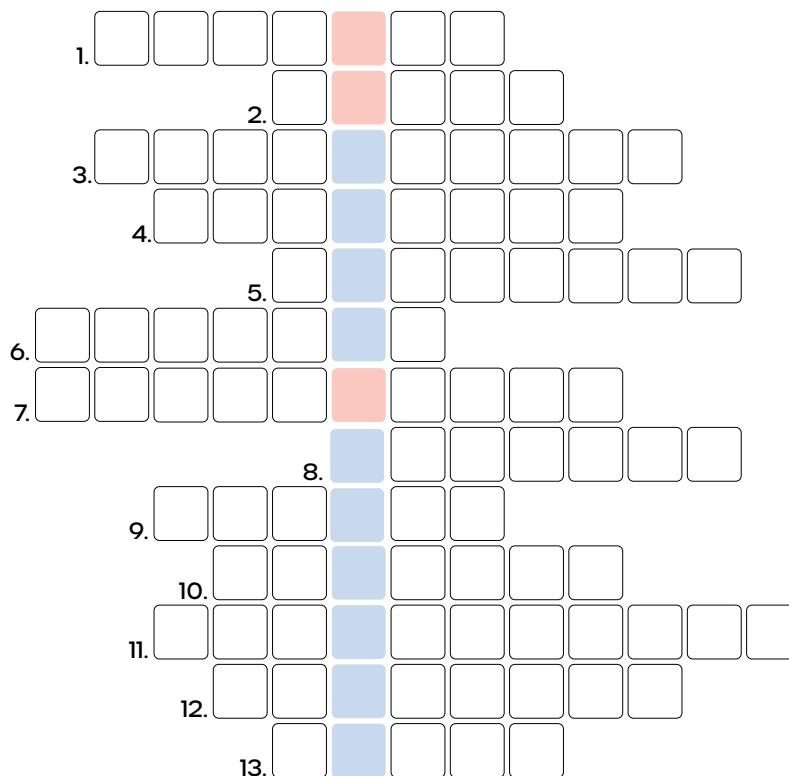
Sztuka na ekranie Kina Nowe Horyzonty 7.01: Klimt

Po zachwytach nad sztuką Vermeera, Kino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wilkiego 19a-21, zaprasza do głębszego wejrzenia w twórczość niedoścignionego mistrza Secesji Wiedeńskiej, Gustava Klimta. Dokument „Pocałunek Klimta”, który będzie można obejrzeć na kinowym ekranie w niedzielę 7 stycznia, pozwala z bliska przyrzeć się detalom na-

malowanego prawdziwym złotem obrazu wiszącego w Belvedere Museum w Wiedniu. Na czym polega jego fenomen? Jak to się stało, że należy do najczęściej reprodukowanych obrazów na świecie? Za sprawą filmowej podróży poznamy historię arcydzieła – i kony miłości oraz dowiemy się, kim był i jak tworzył jego autor. Bilety w cenie 35 zł normalny i 30 zł z kartą przyjaciela kina można kupić na stronie kino.nh.pl i w kasie. Film trwa 90 min.

KRZYŻÓWKA NUMERU 162

- Nadanie praw miejskich i wytyczenie rynku w czasach średniowiecza.
- Drzewo na wrocławskim obrazie Cranacha przedstawiającym Madonnę.
- Hierarcha kościelny, który ma pałac na Ostrowie Tumskim.
- Prowadzi tam TAT.
- Polski wieszcz, który wziął wrocławski ratusz za kościół.
- Z czterema kopułami.
- Most będący częścią Alei Wielkiej Wypsy.
- kurkowe.
- Wielka siła.
- Święta księżna.
- Park z pergolą i iglicą.
- Budowana dla lwów we wrocławskim ZOO.
- Dawna nazwa Renomy i obecna strefy gastronomicznej w tym budynku.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora.

W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **162.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki). Na odpowiedzi

czekamy do **10 stycznia 2024 r.** do **godz. 20**. Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do **17 stycznia 2024 r.** Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00.

UWAGA! Według regulaminu nagrodę można wygrać raz

na 12 miesięcy. W tym wydaniu do zdobycia: bluza z herbem, workoplecak z herbem i kubek. Zwycięzcami w nr. 160 (hasło: Sanie Mikołaja) zostali: pan Marcin, pani Jadwiga i pan Marek. Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs